Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ШОАТТА, 26 ДЕКАБРЬ, 1981 ШУ. ● № 155 (5565). ● Мах 2 кеп.

ДукхагIа бола советски нах дина Iоткъама кIалхара баьнна а атеисташ хилла а дIаьттаб. Бакъда, бахкча наьха цхьадолаь дакъа, царца вай республикнера бараш а; тахан а тIехьа вай вахара ковкъарле еш дола дина гIулакхаш леладеш, цар Iоткъам беш ба, социалистически обществана хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лацара юкъера боах уж.

Цудухьа наха атеистически кхетам балар массе а оагIорахьа дегIаьона, культура лакха йола, пресвлении гIулакхаш доахна коммунизм хьинаре хьалъеш вола саг хьалкхеъеча бокха лоархIам болаш да.

Атеистически кхетам балар лоархIаме гIулакх долга кхы цIаькха а белгалдаьккхар «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» яз баьча соцам тIа КПСС ЦК.

АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ БАЛАР

Вай республике наха юкъе атеистически болх бара тайп-тайпара формаш лелаеча цхьайола опыт Iоаяьй. Царех я цIагIара лектореш, естественно-Iилмаи, кхыча темах йола лекцеш, хаттарийи жопийи сайренаш, кхыйола пайдане мероприятеш.

ХIаьта а ала доагIа, цхьайолча моттигашка атеистически пропаганда яра тоъал уйла тIа ца ухийтилга. Масала, Малгобекски, Сунженски, цхьайолча кхыча районашка молбалийтаб атеистически болх, кIазига еш динах доала дулам дIадовзийташ моттигера масалаш а кхувлаш йола лекцеш. Цудухьа тамаш яц цига шоай гIулакхаш къайлагIа деш тоабаш хилар.

Атеистически кхетам балар дIадоладела дезе школера. Iилма - атеистически уйлаш хьехулийт эггара хьалха урокаш тIа, дешархоша Iилмай лардаш Iомаеча хана. Из дац школе Iомадаьча цу сахьате атеистически уйла чIоагIъю яхилга. Из чIоагIъяр чоалхане а тайп-тайпара оагIонаш йолаш а гIулакх да. Хьехархочун декхар да ше хьехаш бараша Iоаяь энанеш кIоарга хилийта, вахаре лелаьеча гIулакхашка царех пайда эцийтар, хувен тIа кулача хIаиавех диалектико-материалистически выводаш е уж Iомабар.

Атеистически кхетам лугга дIаходахьа деза вузашкеи, юкъерча лаьрхIача дешара заведенешкеи, республика культурно-сердалон учреждененa беча балхаца.

Iилмеи культурен дегIа ме йоагIа наьха сакхетам лакхбаларца ди ше-шегIа дIабаргба яха уйла йита езаш я. Вахаро хьагойт дино цхьаболча нахи, царна юкъе кагирхой а болаш, беш бола Iоткъам хIанз а чIоагIа болга. Цу дерригне а дIадех Iилма-атеистически кхетам балара болх дукхагIа белга, цук эффективность айелга.

Цхьаболча идеологически болхлошта юкъе йола атеистически пропаганда динах тешараштa юкъе мара е езац яха харцахьара уйла а я дIакхоса езаш. Атеизмо бе беача сакхетамерча балхо дIадех вай бIарг тIаkховчаш берриге нах хулга, царца динах ца тешараш а болаш. Ди, атеизм бе-башха ца хетача сага хоаргдац атеизма уйлаш кIоаргга дIайоаржае, цул соагIа, кхерам ба цхьадола хьалаш эттача дина Iоткъама кIал из ше вахара а.

Ди лелабе е ца лелабе бокъо хиларо хьахьокх вай мехкарча демократе башха-дика котало. Вай мехкара берриге нах — динах тешараш а атеисташ а закона хьалхашка цхьатарра бокъо йолаш ба. «МоллагIвар йиза бокъо йолаш хила веза моллагIа а ди лелабе, е цхьаккха а ди тIа ца аца, вешта аьлча, атеист хила, моллагIа а социалист иштта хула а хул, — яздьд В. И. Ленина. — Ди лелабарца дувзаденна бокъонаш тайп-тайпара хила йиш яц гражданашта юкъе. Гражданашa из е вож ди лелабу аьнна официальни документашка дувцийта шеко а йоацаш дIадаккха деза».

Из е вож ди лелабе бокъо хилар дIачIоагIдаь да СССР Конституце тIа. Вай Кертерча Законо берригача гражданашта бокъо лу моллагIа ди лелабе е атеисташ хила, атеистически пропаганда е. Законо бокъо лац ди лелабарца дувзаденна наха юкъе мовстагIал леладе, тоамал йолла.

Цхьацца а капиталистически мехка гражданашта лац вайцига яр санна шийр безам бола ди лелабе е ца лелабе бокъо. Цига ди гражданашта идейни, нравственни, правови Iоткъам бара гера да. ХIаьта доазол дехьарча буржуазни агитаце динах тешача цхьаболга советски наьха дегашка шеко йоссае гIерташ деш долчо тешал ду уж шоаш политически де лерхIачоа динах эхь дайна пайда эца гIертаии хилара.

Iилма-атеистически пропаганда е могаргдац лакха квалификаци йолча идеологически кадрашта мара. Из ишта доллаше а республикерча цхьайолча партийни организацешта е йоагIа йоакхо яц ду тайпара кадраш кийтъяра.

Атеистически балха тIа кхыча моллагIча балха тIарчул чIоагIагIа ца йиш йолаш дац из формана лелабар. Атеистически болх хаддаза, творчески, де лерхIачоа дукхьал тIаберзабаь лелабе боагIа. Партийни организацей, «Знание» обществa, педагогически коллективай, культурно-сердалон учреждений балхахой декхар да къахьегаме коллективашка, школашка, нах бахача моттигашка наха атеистически кхетам лушл Iеаль дика опыт шерра дIайоаржар, дина Iоткъама дукхьала тIагIертта къовсам лоаттабар.

ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!

Яхье хьалхалаттараш

Шоай орргa тороналш кхоачамаши оарцагIдаьха къахьийгад цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера «Грознефтехимремстрой» треста кхоалагIча специализировани ремонтно-гIишлон управлене коллективо. Хавал нтт ди хьалха. 21 декабре, рапорт деннад цо шера плана кхоачашъярах. Е шу чакхдалалехьа пачхахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа кхоачашдергда 200 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш. Толаме кхоачаши тIехкхоачаши яьй шера тIаийца хиннеча социалистически декхарий дукхагIйола дукхташ а.

Шера плана кхоачашъярех управленерча участкашта юкъе эггара хьалха, 9 декабре, рапорт деннад Ю. Н. Евдокимова кулгалдеча участка коллективо. Цул дукха тIехьа ца бусаш хьабоагIа С. Р. Скрипов керте латтача участка гIишлонхойи ремонтникаши. Цар шера плана ханал ах бутт хьалха кхоачашъяьй.

Шо-шегIа хьахкана дац цар доахаш дола къахьегама толамаш. Цу гIулакха хаддаза балха юкъеяхийтай дикагIйола методаш, балха хаьнах, машенех, гIишлон техникаx бизза пайда ийбаьб, кулгашца деча халача балхашта механизаци автоматизаци яьй, керттердар къахьегаш социалистически яхье кхетамца вIаштIехьа а яьякха, массане а хьинар кхо ца деш болх баьб.

Управлене болхлоша тIагIертта къовсам лоаттабаьб кхом барам хьурмат дарам, къахьегама овсарле лакхъяра, гIишлон-монтажни балхашка дIадодар лохдара. Цу дакъе а дика ма йоалаш къахьийгад цар. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 4 процент дукхъяьй къахьегама овсарле, заданел 4,2 процент лоха даьд гIишлон-монтажни балхашка дIадодар, дукхача лаьхера гIишлон материалаш кхояьй. Из бахьан долаш лухьал цхьайтта бетта планал совгIа пачхахьалкхена баь пайда 21 эзар сом да.

ТIадоагIача шера январь бетта чотагIа къахьега дIайолаеннача управлене барт тайнача коллективаш пятилетка шоллагIча шера кхы а доккхагIеи бехктокхамегIеи декхараш хьалхашка латт. Дукха я ремонт е а хьалъе а еза установкаш, производствени корпусаш, цехаш, наха чубаха цIенош, кхыйола гIишлош. Уж декхараш шоаш толаме кхоачашдергхиларах бIубенна ба гIишлонхой.

Хьинаре къа а хьегаш, дика производствени толамаш даларца белгалъяьнна я М. В. Бит-Шахбазов, В. А. Лисунов, В. М. Лазарев керте латтача бригадийи В. Т. Красноштанова кулгалдеча комсомольско-кагирхой бригадам коллективаш. Царна карагIдийнна дика гIулакхаш дукха да. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера цкъа санна массехIаза треста бригадашта юкъе лаьрхIача социалистически яхье котъьяьна хиннай царех хIара бригада.

В. АФОНОЧКИН,
«Грознефтехимремстрой» СРСУ-З прораб.

Ялат кIалхардаккхара

Сунженски района Цiеча Эскара цIерагIа колхоза специалисташта тохкам бига гучадаьннад цаIи ахи эзар гектара тIарча гурахьа дIадийнача ялата даьхкина чIоагIа зе деш хилар.

Даьхкий санна зене йолча хIамашца къовсам лоаттабара долча балхашта механизаци яц. ХIаьта цу санна дукхача лаьтта уж балхаш кулг-кара чакхдахара кIеаигагIа хилча а цаIи ахи бIаь саг веза. Ивзал болхлой беш кхаш леладеча бригадашка. Беце а ялат кIалхардаккха дезаш дар.

Цул тIехьагIа колхоза правленен парткомон декхар дир бьцадаараш кхедерашка, сомий бешамаш лелаерашка, механизаторашка, хьайбаш леладерашка, гIишлошъерашка цу даьхкий доадеча гIулакха ковкъостал дар. Барти цхьоагIон а хинна 140 саг кхай тIа аравальлар.

Колхоза учетчик Олейникова Анна Ивановна яр бьцадаараш кхедеча бригадерча 25 сага керте латташ. колхозе председатель Ясиневская Людмила Петровна — администрацепен бухгалтерски аппаратан чуболхарашта. Кхыча бригадашта кулгалдеш бар гIишлошъеча бригада бригадир Маковкин Иван Степанович. № 1 йолча кхаш леладеча бригада кулгалдеш вола Пархомин Михаил Александрович, кхыбараш.

Духхьал шин дийнахьа берхI бIаь гектара тIарча ялата даьхкашта духьала молхаш а етташ, кхы де дезараш а деш обработка яь ьйкхар цар. ХIаьта уж балхаш бокъонца чакхдаьхад 1200 гектара тIа. Шин-кхаь дийнахь а дерригача ялата гIулаикхдаь баргболаш ба колхозхой.

Хьувнъам дика болаш керда ялат хьалкхедара йоккха йоакхо ю цу колхоза специалисташа, механизаторашa. БIаьсти кердача индустриальни хьесапе хьаккIаши генараши дIадера шоай лаьтташ кийчдеш боахк удобренеш тувсаш, кийсдеш, кхы тIа эшараш деш. Уж балхаш лаьрххIак динал йолаши чакхдаха дезаш да. Иштта обработка яь ца хилча хьувкъам дика болаш хилац культураш.

ХьаккIаши генараши дIадувргдола лаьтта хьалхагIа удобренеш тувсаш аьха а аьха, хIана из кийсдеча тIатеIIа балхаш деш боахк М. Пархомина кулгалдеш йолча бригадера механизатораш. Пхи бIаь гектара тIара лаьтта кийчдеш ба уж. Шоайла яхье а баьнна къахьег механизатораш. Царна юкъе къахьегама овсарле къаьстта лакха йолаш болх бу Орлов Василе, Шивков Анатоле, Белагуров Николая, Курачов Василе, Бамиков Ивана, Дутов Ивана. Пхе дийнахьа 250 гектара тIара лаьтта бокъонца кийсдаь Iодиллар цар.

А. ЗИМАРИН.

Дикача къахьегама толамашца кердача шера яхкъабоагIа «Южэнерготеплоизоляция» яхача комбината Грозненски участка изолировщикаш. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера задани 21 декабре кхоачашъяьй цар. «Грозэнерго» электростанцешка дукха теплоизоляционни балхаш даьд. Цу къахьегама нотолонга уж кхоачабаьб «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача денизагIа шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинар кхо ца деш болх баро. Укх шера цхьаккха бутт дIабахийтабац изолировщикаша шоаш тIаийца декхараш тIехкхоачаш ца деш.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Хаддаза социалистически яхье хьалха а латташ, хьинаре къахьегаш хиларца белгалбаьнна ба укхаза изолировщикаш коммунистически къахьегама ударникаш Асуева Жаяра, Манашева Зинаида, Литвинова Полина, Березнова Алина, Улубаева Малика, Асуева Зура, кхыбараш. Юкъера лаьрхIача хIара смена нормаш 115 — 120 процент кхоачашъю цар.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

КУЛГАЛХОЧУН СИЙ ЛАКХА ЛАТТ

Вай республикерча бурувдеттараштa юкъе шерра социалистически яхь яьржай шера пхи эзар метр бурув а тохаш, кхьан шерен ах шерен скважина йистелккхара тIехьа. Цу яхьа юкъе хьинаре дакъа лоацаш а шоашта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдеш а я тхьаьх бурувдеттарий бригада коллектив. ХIанзалца хьа царех цхьанне а ца баьккха къахьегама толам а боаккхаш, ворхI бетта пхи эзар совгIа метр бурув теха а доаккхаш, шерага кхачалехьа № 141 йола скважина йистеьккхар Грозненски бурув тохара балхий управленерча буровой начальник Мау Александр Григорьевич керте латтача лаьттан ченаш техникаш коллективо. Из бахьан долаш вай мехка дикагIйола бурув детта бригада яха сийлен цIи тиллай цох. Шийтоламаш тIа-тIа тоадеш къахьегаш я из дIахо а.

ХIанзарча хано дIадехаш ма хиллара вола кулгалхо ва Мау Александр Григорьевич, яхаш дувц цунах УБР кулгалхоша, бурувдеттарашa. Ше керте латтача коллективерча, бурувдеттарий чIоагIа йоакхо ец, царна Iимерза, товш ва бригадир.

Бехктокхаме задаш кхоачашъеча, ше кулгалхо ва аьнна доацаш, эггара хаьлагIча участке отт из. Хьинаре къахьегарца бригадерча бурувдеттараштa хьокхам а телаш, уж оарцагIбоах цо тIа-тIа дикагIа боах бара. Цудухьа буровой коллективера берриге бурувдеттараш из чIоагIа лоархIаш а цун хьинарах, инициативах доккхал деш а ба.

Бурув тохара балхий эффективность лакхъяра шоай хьинари низи кхо ца беш къахьегаш болча бурувдеттараштa материальни моральни стимулироваш яра долча дешай а чIоагIа терко ю кулгалхочо. Цхьабакъда, къахьегамеи производственни дисциплина телхаерашца мамар болаш ва бригадир. МоллагIчун бехкагIа балха тIа хьовзам хуле, тIехьа а ца тетташ из дош дувц бригада юкъарча собране, цу гIулакха бехке волчоа преми ца хьожалийташ соцаю. Укх тIехьарча шерашка къахьегамеи производственни дисциплина телхаеш дола гIулакхаш бригаде цIаккха а нийсденадац.

УБР-е эггара толапагIвола кагирхой хьехамча лоархIаш ва. Ше бурув деттача къахьегаш волча 30 шера ший опыт, дикагIйола балха методаш дIайовзийташ цо хьалхехьбаь лаьттан ченаш техкарна итташ ба. Царех ба къона мастераш В. Герасин, цун ший вой Мау Евгений. Ший даь Александр Григорьевича сий дола къахьегама никъ дIахо бахьар духьа Грозненски мехкдаьтта институт чакх а яьккха, шийда керте латтача буровой коллективе Евгений балха вена дукха ха яц. Волхлой дезала династеш а хьалъй Мау Александра шийколлективе. Цунна лалла дIа а этта бригаде хьинаре къахьегаш я цун сесаг а.

Грозненски бурув тохара балхий управленерча бригадашта юкъе цкъа санна дукхаза а хьалхара моттиг яьчан укх шера Ерригсоюзни социалистически яхье котъяьнача Александр Григорьевича кулгалдеча буровой коллективо.

Б. КОСТОЕВ.

РЕМОНТНИКАША ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

Укх шера йиълагIча квартала планагIа тоаc езаш хиннa 216 тракторп 10 грузовой машени 21 декабрь хьатIаотташ тоаяь яьхай сунженцки болам къоагабалбаь хьаллаьцача Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза механизаторашен мастерскерча болхлошен. Цу юкъа планел совгIа тоаьяь комбайнаш, догIан хьисапе хий детта агрегаташ, кхы техника.

Юртбоадама техника хаинахьехи дикен тоаяра хьинар па кходеши балха нормаш дикка тIехкхоачашъеши балхаш ду тхе механизаторашен мастерскерча специалисташен. Царна юкъе белгалбаьнна ба тоарь С. Тахкильгов, моторaш тоадеш вола слесарь А. Исмаилов, инструментальщик Р. Генердукаев, аьшкахьар У. Куркаев, сварщик Х. Алсабеков, тракторист Р. Демельханов, кхыбараш.

В. БАЙДУЕВ,
«Лермонтовский» совхоза керттера инженер.

«ПРАВДА» ГАЗЕТА РЕДАКЦЕГА

Ваь 75 шу дизарца дийза, са цIерагIа КПСС Центральни Комитете, СССР Лакхехьарча Совета Президиуме, «Правда», кхыча газетийи журналийи редакцешка, телевиденен радион партийни советски организашкара, общественни организацешкара, республикашкара, крайшкара, областашкара, заводашкара, гIишлонийи транспортнийи предприятешкара, совхозашкарен колхозашкарен, учреждененшкара, дешара заведенешкара, вонски доакъошкарен подразделенешкарен, болхлошкара, колхозхошкара, интеллигенце вакалашкара, ленински партен Сийлехь-боккхача Даймехка тIемен ветеранашкара — геранашка гIолла баьхкача ковкъосташкара дукха моаршалаши ловцаши кхаьчад сона дикадар хилар ловш. Иштта моаршалаш дайтеш телеграммаши письмоши кхаьчад вежарашка долча социалистически мехкий, коммунистически болхлойи партей кулгалхошкара, дуне дукхача мехкий пачхахьалкхени общественни деятелашкара.

Мукъаьба сона, сога моаршал луш а ловца браккхаш а доттагIлен дешаш мел аьннарашта «Правда» оагIонаш тIа цIенача дег тIара барнал але а уж аз чIоагIа моарлдаш хилар дIахайта а.

Юбилейни дийнахьа сона цIаькха а хобелар мехка кхелашкара, бIаьшерен гIулакхашцара сай вахара хадаргбоалашкара бIаьшерен гIулакхашца сай вахара хадаргбоалашкара буззам. Сайга дехкийтача моаршалаш тIа сайна карагIа бувзам. Сайга дехкийтача моаршалаш тIа сайна карагIа бувзам, ца бувзам. Сайга дахкийтача моаршалаш тIа сайна карагIа бувзам даьнвар бакъдарал соагIа сона, гу КПСС берригa болх цо даьнвар бакъдарал соагIа сона, гу КПСС берригa болх, цо де лерхIа догцIена программин гIуленхаш хьаллоацаш хилар а. Коммунистически партен советски халкъен йохаргIлар а, Коммунистически партен советски халкъен йохаргIлар а. Коммунистически партен советски халкъен йоахаргIлар а, Коммунистически партен советски халкъен Советски халкъен йоахаргIлар а, Коммунистически партен советски халкъен Советски пачхахьалкхенои лоррагIа дIахьош бола мацар беза некъ, лаьттан тIарча дерригача кортамукъал езачо, прогрессивни низаца вай цхьа барт хилара кIезиг цхьыцxа гIулакхаш леладари, адамлена тIера ядерни катастрофа кхерам дIабаккхара, планета тIа маршо сийле хиларьхьара тIаберзабаь кIаьд ца луш вай бу болх хьаллоацаши хилар.

Сона деза долча къахьегамхой моаршалаш тIа, письмош тIа, телеграммаш тIа къаьгга хьагойт вай социалистически Даьхен кхоаче сийрден дика тоаенни хилар шоаш чIоагIа ловш а дендоахаш а хилар. Цар тIа — коммунизм хьалъеча керда котолонаш яхар ловлга. Цу дог уравнтадеча уйлашен хьехарашен оптимизм чуйосею, вай партеде лаьрхIараш чакхдахара хьинари лоIами тIатоя.

Укх деношка сай адресагIа мел аьнна вай замана хьалкъал, сийле, эхь-эздел бокъонца чулоацаш йолча еррига вай партена аьннарг лоархI аз.

Л. БРЕЖНЕВ.

Советий мехка гIолла

Челябински область. Магнитогорски металлургически комбинате эггара хьалха кердача шера накъаерa № 1 йолча металлургически пешкашта ремонт еча цеха коллектив. Шера йола задани ремонтникаша цхьа бутт хьалха кхоачашъяьй. Кхоьйи итташ тоннаш огнеупорни кирпичаш. Иштта сиха балхаш даро торо хилийтай сталелитейщиий кхы тIа 35 эзар тонн болат арахеца.

СУРТА ТIА: шера задани кхоачашъяьча дийнахьа.

Г. ОБРЕЗКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

АРМЯНСКИ ССР. Математически машиний Еревански Iилма - тохкама институт — вычислительни техника даькъе мехка лоархIамегIа ярех цхьа учреждени я. Укхаза кийчъяьй ахпроводникашца болх беш йола ЭВМ. ХIаьта «Раздан-2» яха машина — серийни арахеца йолаьь эггара хьалхара ахпроводникови ЭВМ я.

«Наири» яхача машиний системера дIаболабеннаб зIамагIа йолча ЭВМ-ий керда лостам. Мехка эггара хьалха ЭВМ-а юкъейоалаяьй управленеи автоматически программированеи микропрограммни принципаш, цо торо хилийтай габариташ зIамигъе, тешаме хилар лакхде, машина эксплуатаци елга чIоагIа аттача даккха.

НИИММ коллектив хьинаре дакъа лоацаш я вычислительни техника кийчъяреи хьаяреи даькъе СЭВ членаш долча мехкий социалистически, экономически интеграце дукхахча хана лаьрхIа йолча комплексни программана юкъе. Цу планагIа институто кийчъяьй ЭВМ яхача цаI йолча серегIа йола цхьа машина — «ЕС-1045». Из хьахьокхаш хиннай Москве дунен халкъашта юкъерча выставке, хIаьта цу серегIа йолча машинашта юкъе дикагIа а лаьрхIай из керда ЭВМ.

СУРТА ТIА: «ЕС-1045» яхача ЭВМ-а тохкамаш деча зале.

Э. ГАБРИЕЛЯНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

ГАВАНА. Куба. (НАРИ) рационализаторийи изобретателийи Къаман ассоциаце керттера декхар — мехка социализма материально-техническа база хьалъярая чIоагIъяраи гIо делга. Цох дувц укхаза хьайийллача цу дукха нах чубоагIача организаце I съезде.

1976 шера вIашагIъеллача ассоциацена тахан юкъерогIа 42 эзар саг. НАРИ комитеташ толаме болх беш я республика хIара предприяте.

НАРИ балха тIа лоархIаме лостам ба, белгалдир доклада тIа, импортан бийдал оборудовани, запчасташ хувцара а электроэнергии бийдали кхоара а торонаша лохилга.

ПАРИЖ. Чакхъяьннай Франце парламента сесси. Ялх бетта цо чIоагIъьяй 30-нел совгIа правительствени законопроект, царна цхьайолча промышленни группашта банкаштеи национализаци ярах. 1982 шера йолча пачхахьалкхен бюджетах, тIадоагIача шин шера мохк социально-экономически дегIабоалабара планах яраш а йолаш. Къаман собране иштта къоабалъяьй социальни даькъера реформаш парламенте ювца а ца ювцаш лаьрхIа декреташ яра а доахаш чакхъяхара бокъо правительствана Iалашъеш йола законопроект а.

Парламенто дIаьккхар пачхахьалкхен кхерамзален суд, демократически профсоюзни организацешта духьала ерзаь репрессивни орган из хилара тарра.

КУВЕЙТ. Персидски заливa цхьадолча мехкашка гIоллаа лела Сире президент Хафез Асад Кувейте кхаьчав. Цо укхаза къамаьлаш дир Кувейта эмираца шейх Джабер аль-Ахмед ас-Сабахаца. Уж дешаш дийцар Сире доалахьарча Голандски лакхаленашта аннекси е аьнна Израила соцадарах Гаргарча Малхбоале этта хьал.

НЬЮ-ИОРК. «Къулбсе» полюс. Санта-Клаусага» — из адрес а долаш американски бераша ухийтача письмош тIаик аьнна хьаллийза я ВIашагIкхийттача Штатий почтови отделенеш. Кердача шерарча фаьлгах цIенача дег тIара тешача зIамигача американцаша, массаза а санна, Санта-Клаусага дехар ду шоашта довзоргаш е херза хIамаш йита яхаш.

Бакъда, дукха американски бераш ловзоргаш дагайоагIача дац. Цар дагадар — дIайха баркъаш. Масала, Нью-Йоркерча Энтони яхача кIаьнка Пор Далега чIоагIа дехар ду: «Боккъала а, кулгайоахкоргаши нийн йита сона шийла деноц долаш мара ловза са йиш хургйолаш».

Кхычарна-м из а дагадац. Детройтарча Питера дехаш цаI мара дац: «Дукха веза Санта-Клаус, сона эшац совгIаташ. Сай дааьна юха а болх корабар мара хIама эшац сона».

(ТАСС).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ КЕРТЕ А БОЛАШ

В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода № 4 йолча цеха коллективо тIеххоачашъйнй 11 бетта производственни задани. ШIлэнал совгIа 37 эзар сома маьха продукци арахийцай. Уж толамаш доахача белгталара дакъа юкъедихьад цеха коммунисташа.

Балха тIа аьтсув балар сенца дувзаденна да? Цу хаттара жоп а луш завода парткома секретара нох. Н. А. Михнив иштта аьлар:

— Хьалхарча аргIагIа ве дезар къоаста а дах. коммунисташ керте а латташ, из кхоачашдара берригa низ тIабехийтилга, соцамаш кхоачашдара хадданза тIахьожам лоаттабелга, хIара дийнахьа цхьан лостамагIа кхетама болх белга, коммунисташа масал гойташ къахьегилга из да керттера дар.

Партийни собраней протоколашка хьежача бIаргагу укхаза тайп-тайпара дешаш къестадеш хиннилга: план кхоачашъелга, бийдалца Iалашо елга, кийча продукци дIаукийтилга, коммунисташа отчеташ елга, дукха а кхыдараш дийцад партсобранешка.

Хьагучча бесса, партийни организаце дукхагIа теркам тIаухийтараш производственни дешаш да. Партийни собранешка уж къестадара навкъаш белгалдоах.

Цхьайолча участкашка мехкдаьтта продукташ дукхагIа йоас баьлар. Дукха цу говдеш из доп партсобранедуца оттадир. Коммунисташа шоашта хетар аьлар, мехкдаьтта доадергдоацаш мероприятеш оттайир. Цу гIулакха бехктокхаме бола нах белгалбаьхар.

Цехе болх беча хIара коммуниста жоп лу шийна тIачIоагIъяьча участко беча балхах. Иштта, масала, производственни тIулакхашка хьежаш ба коммунисташ А. С. Кузьмин, Е. П. Пушкина, Хь. С. Атаев, Л. Х. Баулина, Л. С. Казакова. ХIаране шийна тIедиллa гIуллакх кхоачашдаьд, аьнна далац. Массане а жоп лу цеха ерригача коллективо беча балхах а.

Укхаза бицлац болх беш боахка нах, теркалду хIаране хьашташ, эшараш. Шийна йоахко елга, ше эшилга ховш волча сага а дийогIад болх бе безам боагIа, из шийн низах теш. Цкъа дага а доацаш цамогаш хилар пенсионерка Н. Ф. Пронькина. Парторганизацена хайра из, дийца а дийца больнице Iоюжавир Надежда Филипповна. Ше йийрзача хьалха болх беш хиннача коллективе юхаера Н. Ф. Пронькина, хIанз из товарки оператор а йолаш хьинаре къахьегаш я.

Коллективе болх беча хIара сага цеха кулгалхоша, партийни организаце йоакхо елга хьахьоихаш цхьаькка а цхьа масал доаладе йиш я. Малара тIехьавеьнна лелар цхьа новкъост. Дуццарах цхьанкха дича а кхы хIама а ца хиниe, балхара дIавакханза валанзар из. ХIаьта а коммунисташа хур хургда-кх хьох, аьнна аьтанзар дукхача шерашка шоашта уллув болх беш хинна саг. Дукха къахьийгар цар из нийсача навкъа тIа ваккхар духьа. ТIеххьара а дитар цо малар. хьалха ше хиннача балха тIа юхахьожавир из.

Цехерча коммунисташа парте боацачарца, ерригача коллективаца цхьана бу болх. Общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш ба КПСС членаш А. С. Казакова, М. С. Невежин, Р. Асидаева, кхыбараш.

Балха тIа дукха да коммунисташта керте латтачох тийша. № 4 йолча цеха партийни организацена Л. С. Казаковас кулгалду массехк шу дальнад. Нахаца безаме, принципиальни я из. Людмила Сергеевнина хов хьалхашка латта декхараш юхкачашдара шийна нах тIехьабехнa. Цо къахьег шийгара хьокхам а гойташ. Л. С. Казаковас кулгалдеш йола установка массала а планови задании кхоачашъеш. Социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа.

№ 4 йолча цеха коллективо республика автономи хьаль 60 шу цхьа лоIамагIа Нохч-ГIалгIайче Россена юкъеяха 200 шу дизара юбилеяшта навкъабодаш доккхий социалистически декхараш тIайийцад. ХIанз цо деина доп гIулакхаца кхоачашдеш я цеха коллектив.

Н. ЧМИСЕНКО.

КЕРДАЧА ДОАЗОНАШКА

МагIалбике укх деношка хиннача городской партийни активе дийцар КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума балха итогех Пленума соцамашка а цига Л. И. Брежнева даьча къамаьлага а хьежжа городерча партийни организацена хьалхашка оттача декхарех дола дош.

Цу дешах активе доклад йир КПСС МагIалбика горкома хьалхарча секретара П. А. Бусева. Из юцаш пренешка къамаьлаш дир «Алханчуртский» совхоза парткома секретара В. Х. Джанхотов, «Малгобекнефть» НГДУ начальника Н. А. Орехова, УБР бурувдеттачо, КПСС обкома члена И. М. Хаданова, «Малгобекский» совхоза парторганизаце секретара Т. Х. Темирхановас, горфо заведующе М. И. Мальсагова, № 20 йолча юкъерча школа директора С. Г. Зосима, «Советский» совхоза директора А. О. Гетагажева, городерча маьхка завода парторганизаце секретара Т. Мановицкаяс.

Докладчика а активе къамаьлаш даьча коммунисташа а кIоаргга техкар цхьайттагIча пятилетки хьалхарча шера районерча къахьегамхошта карагIдаьнкараш, кердача пятилетка а хьатIадоатIача шера а района экономикен культурен дIаяхо дегIайоалаеш карадерзаде лерхIа керда доазонаш.

Партийни активе белгал ма даьккхара, ерригача районе лаьрхIача промышленноста продукци маьхалъаккхара декхараш укх шера толамца кхоачашдой а цIенхаштта кхоачамбоацараш да промышленни предприятей балха тIа. Таххьаналца чIоагIа эсала да, социалистически яхье хьалха латтача коллективашка а тIехьа, предприятей керттерча фондех пайда эцилга. ХIара шера буруъ тохара планаш толамца кхоачашйой а кердача майдашкарен кIоаргагIа дадача лаьттан тIоанашкарен мехкдаьтта лехара декхарех лоархIабац районера бурувдеттараш. ХIаьта, керттерча даькъе, цар балхах тийша да МагIалбика мехкдаьтта сийле юкаметтаоттаелга. Дукха а дукхагIа де йиш яр городерча мехкдаьттахой, а къаьпача майдашкара доаккхача доагора боарам лаккбара. Шера шоашта хьалхашка латтача декхарех лоархIа ца еш я городера цхьайола предприятеш.

ЦIенхаштта тоабе безаш ба городерча транспорта, гIишлош еча, бувзама, моттигерча промышленноста, торговле предприятей болх. Планаш кхоачашйой а дукха кхоачамбоацараш да цар балха. Шерагара шера шоашта хьалхашка латтача декхарех лоархIа ца берий мугIарашка йолаш хьайоагIа царех цхьаяраш.

Активе белгал ма даьккхара, дIахо йоагIача хьна вIалла а да йиш йоацаш хIама да проектех доагIача тайпара дерригa балхаш йистедалалехьа гIишлонхошкара керда хьалъеш йола объекташ эксплуатаце хьайелга. Соахка аьнний хьалъ яьннай аьнна гIишлонхошкара хьанйца Долакоара школа болх дIаболабе йиш йоацаш латта цераз совгIа ха я. ХIаьта Долакоара бераш нхаь сменагIа дешаш хала хьувз.

Укх шера гурахьа йистедаьнарг а лаьрхIа гIишлонхошкаре хьанйцача цIагIа бахa нах чубаха шоллагIа бутт ба. Цхьабакъда, хIанз а лерттIа болх беш яц керда хьалдаьча цIагIера хий, канализаце, Iамара лийеш. Из бахьан долаш подвалашка хий чуух. Ма могга сихагIа гIишлонхошка юхедита кхоачамбоацараш дIа ца доахе, пенаш талхаш доладалар кхерам болаш да дукхха пачхахьалихен рузкъа дIадохийташ хьалдаьча 66 фусам йолча цIен. Укхаза бокнха бехк кхоач бокъонца йистедалалехьа гIишлонхошкара из дIа хьаййцача захаленгага «Малгобекнефть» НГДУ а.

Геттара низкъала да районе юртбоахама хьалхашка латта декхараш кхоачашделга. Лоха я боахамашка кхаши хьайбаши лeладара культура. Цудухьа дукхагIча боахамашка планагIа лаьрхIа йлетий, хьажкIий, кхыйолча культурий хьувкъам чуэцац, лоха да доахан, жа лeладара хьокхамаш. Из бахьан долаш шерагара шерагa дизза кхоачашдац юртбоахама продукци яккхара а ийчъяра а декхараш.

Къаьстта дукха кхоачамбоацараш да районерча ерригача совхозий комсаш лeладара балха тIа. Белгалдаьккхача кхоачам болаш да аллаха цаI — укх шера планагIа 10000 тонн комсаш пачхьалкхенна дIаяла езаш хиннача, дIаенараш 1700 тонн мара ца хилар. Цун керттера бахьан да комсий кхашта ханнахьа эша Iуьад де болхлой тоъаш ца хилар. Района а «Чеченингушвино» объединене а ерригa торонаш оарцагIаьлха къоастаде дезаш гIулакх да комсаш лелае хоаргдолен могаргдолен болхлой кийчбелга.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш балха юкъера дIа да даьхача дизза кхоачашдулургдоацаш доккхий декхараш да кердача пятилетка шерашка МагIалбикерча къахьегамхошта хьалхашка латтараш. Укх пятилетка шерашка дикка лаккбе лаьрхIаб МагIалбике мехкдаьтта даьккхара боарам. Укхаза къаьстта бокъха бехктокхам болаш да городерча бурувдеттараша тукха кIалхарча юра тIоанаш тохаилга. 25 процент лаккхе лаьрхIад капитальни гIишлош хьалъелга. Къаьстта сихагIа дегIайоалае лаьрхIад моттигерча предприятей продукци. Кердача пятилетка шерашка 25 процент лаккхе лаьрхIад Ачалкхерча заводе минеральни хий арахецилга, 15 процент лаккъе лерхI маьхк еча заводо арахеца продукци. Дикка лаккдургда кир дIа-хьа кхухьилга, пассажираш дIа-юха кхувлилга. Пхийтта эзар тоннага дIакхоачае еза районе хIара шера чуэца комсаш. Цунца цхьана дикка лаккде лерхI ялагаш кхеделга, хьайбай продукташ йоахилга. Иштта, белггала тоабе лерхI торговле, юкъарча кхачан, бувзама, наха вахаре эша гIулакхаш деча предприятей болх.

КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленуно СССР Лакхехьарча Совета сессе белгалдаьккхача кердача доазонашка хьежжа МагIалбикерча къахьегамхошта хьалхашка латта керда бехктокхаме декхараш кхоачашдара навкъаш белгалдоахаш резолюци тIаийцар партийни активо.

А. ХАРСИЕВ.

Бригада графиках болх беш я

Москва. ДСК-1 парткоме цIи хеза волча московски гIишлонхочунга А. Суровцевга аьнвад МУ-9 тIехьаюсаш йолча бригаде балха тIо аьнна. Сиха из гIулакх де лоархIаваь вац из. Атта дацар 14 шера ше болх баьча, цига хIаравар цун тешаме гIоича волча коллективацара къаста. Атта дацар Анатолий укх шера дунен халкъашта юкъерча отношеней института экономически факультета 1 курса студент хилар бахьан долаш а. ХIаьта из кIеоига муха а бацир.

Ма дерра аьлча, кердача бригаде дерригa а юххьанца дена дIадоладе дезаш дар. Бригадира майрра [illegible] болабир къахьегама дисциплина телхаерашта духьала, балха ха ца кхоерашта духьала. Из массанена дезаш дацер, бакъда бригадира шийгара хьохам а гойташ сатийнка шийн инкъ чанкбоаккхар, ше хьалхагIа болх беш хиннача дикa лоархIаш хинна монтажа методаш балха юкъехкувлар, беча балха дикала чIоагIагIа тIахьожам лоаттабора. С. Суровцева кердача бригада дукха членаш смежни специальносташ Iомае болабелар. Цо торо хилийтар цхьание дер шоллагIчо де йиш хилара принцип юкъейоалаеэ болх сеца латтилга минимумага кхоачаден.

ХьалхагIа йистеьккхача корпусе графикал 31 ди тIехьаюсаш монтаж еш хилар бригада. Бахьанаш а бехкаело йолаш да аьнна хеталора: кран йоаар, электроэнерги ца тоъаш хилар, эшшача хана гIишлон материалаш ца хилар, штате хила мел беза болхлой ца хилар. я. кх. дI. Из, хала хете а. долаш да хIанз а, цхьабакъда де мел доегIар дар бахьан долаш бригада графикагIа болх бе йолаелар, хIаьта хIара дийнахьа болх дикагIа а сихагIа а дIабода.

СУРТАШ ТIА: 1. (аьрдехьара аьттехьа): монтажникий звеньевой Н. Гутников, комплексни бригада бригадир, Социалистически Къахьегама Турпал. СССР Пачхахьалихен преме лауреат, Моссовета исполкома член А. Суровцев, монтажник А. Кульков.

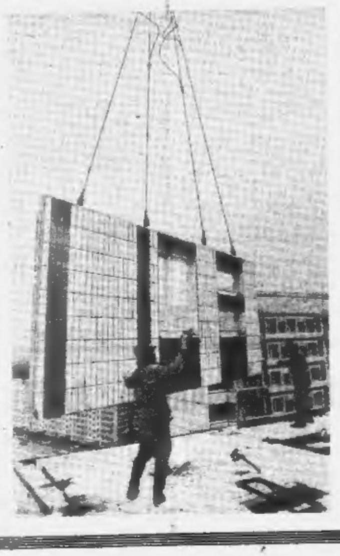

2. 16 этаж йолча цIенна монтаж еш я А. Суровцева бригада.

Ю. ЛИЗУНОВА суртеш.

ТАСС фотохроника.

САГ ШИЙ КХЕЛА ДА ВА

РАЙКОМИ АТЕИСТИЧЕСКИ БОЛХИ

Коммунистически дог-уйлей сакхетамаш хургболаш нахa кхетам болалургбац цар уйлашцара а гIулакхашцара а дIайахча замах юхедисараш, къаьста нахах геттара чIоагIа лета дола дина гIулакхеш дIа а доахаш мара. КПСС ЦК «Идеологически, политико — кхетама болх дIахо тоабарах» бола соцамаш парте XXVI съезда цIенешка кхоачаш а эш баьча наха юкъе бу атеистически болх ма могга тоабу районни партийни организаце. ШерагIа а дикагIа а ю районе Iилма-атеистически знанешта пропаганда, дина идеологеи тайп-тайпарча мурдий тоабай гIулакхаштен критика. Шин бIаьннел совгIа лекторaш, политинформатораш агитатораш ба районе хIанз атеистически болх беш.

Дикка къахьийгад КПСС райкомо уж кадраш кийчъеш. Иштта, дIадахача дешара шера политически дешара система тайп-тайпарча формашка Iилма атеизм Iомаеш 31 саг вар. Iилма-атеистически темаех къамаьл дергдола 147 лектор кийчваре хьайийлла 2 семинарски группа а йолаш. Цига дешаш интеллигенце инкалаш бар.

Цул совгIа, 13 саг хилар тха республиканск атеистически школе дешаш. Царца бар хIанз бахача наха юкъе атеистически болх беш бола нах. Цар массане а гIалгIай меттала еш шоай лекцеш. Кердача дешара шера а из болх дикагIа дIабахьа лаьрхIад КПСС райкомо. юххьанцарча партийни организацешна лектораш-атеисташ кийчбора а цар квалификаци лаккъяра а тIаберзабаь. 215 саг чу а воагIаш йола 2 семинарски группа я партийни дешара системе атеизма проблемаш Iомаеш. Царех дукхагIбараш юкъерча а бархI шера йолча а школей хьехархой, медицински болхлой ба, уж дукхагIа бараш лакхера образовани йолаш а ба. Цар лекцеш еш, докладаш беседаш ю, цхьацаболча динах тешаращца къаьсткъаьста кхетама болх бу.

Белгалдаккха дезаш да тIеххьарча шерашка из болх дикка хьинарегIа беш хилар. Масала, нагахьа санна 1977 — 1978 шерашка районе Iилма-атеистически темаех 256 лекци йийша хиннале, тIеххьарча шин шера 720 лекци йийшай цу темах 125 лекци йийшай районе гIалгIай меттала.

КПСС райкоме а юххьанцарча партийни организацешна а атеистически дешаех йола лекционни пропаганда тоаяра чIоагIа теркам тIабахийтар бахьан долаш лекторaш а семинарашка лалувгIараш а чIоагIгIа бехктокхаме а хеташ леладе баьнна рефераташ лекцеш кийчъяра гIулакх. Иштта, 1980 — 1981 дешара шера ши бIаьннел совгIа лекци рефераташ кийчъяьй цар интернациональни атеистически темаех.

Атеистически болх айбара дикка новкъостал ду тхона цаI дола лекционни ди оттадаро. Цу дийнахьа лекцеш еш массехк предприяте, учреждене, совхозе. Къаьстта дика оарцагIйоал цу гIулакха КПСС райкома лекторски группа. 1974 шу доладелча денз бетта кхоалагIча оршотдийнахьа чакхдоакх политди.

Юрташка бахача наха юкъе беча идейно-политически балха чIоагIа лоархIачеча формаех цаI я юртара сходаш. Дика гIулакх а хинна дIааттаз тха уж гулъяр. Цу сходашка хул шIенача дегтIара деш дола, наха эггара чIоагIагIа дагадоахчача дешаех дола къамаьлаш.

1300 саг юкъе а волаш йола 32 мурдий тоаба яр тха районе кхоъ-диъ шу хьалха. Уж ба Кунта-Хьажий, Батал-Хьажий, Арсанов Дене кхыгий бердех бола нах. ХIамма а юхаозабенна а боацаш гучахьа лeладора цар законо ца мегийташ дола гIулакхаш. ХIара кIирагIа цкъаза оршотбус вIайагII-беттalора Кунта-Хьажий мурдаш зерате. цига шин-кхаь сахьата зикараш дора, цкъаза кагий нах а бераш а юкъе а кхувлаш.

Райкомой райисполкомой соцам бир бусулба дийна дувзадехна шардальнча, тIехьадиса зене гIулакхаш юрта сходашка дувца аьнна, къаьстта дина гIулакха хьалха баьнна дела нах а бувцаш. СурхотIен ТIой-Юртен хилар хьалхагIа уж сходаш, цар гучадаьнкар дукхагIа болча наьх динца дувзаденна во гIулакхаш ца эшалга.

Кхыча юрташка хиннача цу тайпарча сходашка иштта бийцар шоай юртахкара динахьалхалаттараш — моллаш, мурдий тхьамадаш, туркхаш, кхьибараш, хIаьта цар леладеча гIулакхашта чIоагIа раьза боацаш, тIехьадиса гIулакхаш ца леладелга царгара цIенхаштта хьа а дехаш къамаьлаш хилар цига. Цу мероприятеех бокхха пайда баьннаб. Наггахьа мара нийсалац хIанз зерата бийсаш, зикараш делга, кхыдола законо мегийташ доаца гIулакхаш. СССР Министрий Совето бокъо а енна тха районе а шинь бусулба ди лелабеш йола мурдий тоаба. ЦаI СурхотIен цаI Назранен, царна юкъе ва 730 бусулба саг. Цар лeлабеш болча балха тIахьожам лоаттабеш я юрта Советаш дина гIулакхаш нийса леладой хьожаш йола комиссеш.

Наьсарен районерча хIара юрта Совете я хIанз болх беш дина культий хьакъехьаре законаш нийса чакхдоаккхий хьожаш йола комиссеш. Цу комиссешта юкъе нах малашба, царех бокъонца болх бергбараши балха юстарагIертараши къоаста а баь, цар керда составаш чIоагIъяьй райисполкомо. Цу ерригача комиссешта кулгалдеш а райисполкомо вIашагIъелла координационни совет. Цо уттаю Iилма-атеистически балха, керда обрядаш вахара юкъеяхьара, кхыйола планаш, уж кхоачаш мишта ю хьожаш тIахьожам а лоаттабеш. Цу совете дийцар ПхьилекъонгийЮртарча Хьусен-Хьажий мурдаша шоай устаза дегIача лерагах дола доаш а. Из хIама культех дола советски закон толхадар лаьрхIар Совето, цу хьанъехьа соцам тIа а эцаш.

Атеистически балха а тIеххьадисарашта духьаларча къовсама а чакъехьара дешаш дуйн КПСС райкома бюро, пленумашка, партактива собранешка, партийни собранешка, сессешка, граждании сходашка, кхычахьа. Духхьал укх тIеххьарча шин шера дийцад «Дина культех дола законаш кхоачашдарехи кагирхошта юкъе бу кхетама болх тоабарахи», «Интернациональни, атеистически кхетам балара декхарех», иштта кхыдола дешаш. Дика латт из болх ТIой-Юрта, Долакха-Юрта, «40 лет Октября» яхача совхоза партийни организацеи цу юртий общественностон кIезига къахьийгадац баха нах дина тувлорах мукъабоахаш.

Моттигашка беча атеистически балха кулгалдаре и терко ю КПСС райкомо. 1980 шера сентябрь бетта КПСС райкомо чIоагIъяьй районе беча атеистически балха кулгалдара а цунна координаци яре а йола керда совет. Цунна юкъевоагIа 15 саг. Укх тайпара секцеш я советe; атеистий кадраш кийчъяра, кагирхошта юкъе беча атеистически балха кулгалдара, динах тешаращца къаьсткъаьста болх бара, кхыяреш. Оттаьча планага хьежжа хан-ханнахьа гулъу совет. Атеистически балха кулгалдара дешаех деча юххьанцарча партийни организацей хоамашка ладувгI. Йоккхача партийни организацешка вIашагIтехача советий балхага хьоц, секцеш хьеж лекцеш, докладаш мишта оттаьй, Iилма-атеистически болх мишца дIабахьа беза хьехьюххьанцарча партийни организацешка атеистически балха кулгалдеш болчарна а пропагандисташта а. Цу дерригие а новкъостал ду юххьанцарча партийни организацешта атеистически балха кулгалдеш болча коммунисташта а пропагандисташта а.

Атеистически болх дикагIа вIашагIехьбаьнккхачарех я тха районе «Электроинструмент» завода, совхоз-техникума, райбольница, №№ 1, 2, 3 йолча школай, трикотажни фабрика партийни организацеш. Цига хан-ханнахьа еш атеистически темаех йола лекцеш, докладаши беседаши ю, хаттарийи жоплйи сайренаш, Iилма-атеистически темаех конференцеш ю. Масала, дукха ха йоаццаш хилар медицински болхлоша кийчъяь цу тайпара конференци. Из яр бахача наха атеистически кхетам лучара медицински болхлой лоархIам лаккхбара хетаяь. Уж дешаш пунцаш.

Тха районе культпросветучреждений болхлой семинар а хиннай.

Юрташка бахача наха юкъе бу атеистически болх дикка айбаьб партийни организацешеи идеологически учреждешешен. Дилла а болх беш 326 цIагIара лектори я районе, цар чулоац 4100 саг. Царех дукхагIбараш цIенноаной, ха яха нах, пенсионераш ба. ХIара лекторена керте латташ кулгалхо ва, бетта шозза гулбу цо ладувгIараш, хьалхе а оттаьча дешара планагIа ю занятеш. Лекторий планаш интернациональни, атеистически темаех латт.

Дика болх беш я Пхьилекъонгий-Юрта № 2 йолча юкъерча школе вIашагIъехка цIагIара лекторен (директор И. Хамхоев). Цу лектореша керте латтармшта беседаш кийчъяра новкъостал ду И. Химхоева кулгалдеча семинарски группо. Цу гIуппе дешаш бараща оттаь реферат я хIанз цу лекторешка беседаш ерашта могаяь. Пайдана болх бу ТIой-Юртарча, Яндарерча школашка вIашагIъехача цIагIарча лектореша Дукха ба тха районе дика балхаш деш бола цIагIарча лекторей кулгалхой.

Дина духьаларча балха кхыйола формаш а дукха я оаха пайда эцаш. Из болх тоабера чIоагIа теркам тIаухийт тха районни партийни организаце.

Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да тха балхаца. Тайп-тайпарча вирдех болча мурдий тайп-тайпара тоабаш я тха районе хIанз а шоай гIулакхаш чакхдоахаш. Хьалха сенна гучахьа болх беш беце а юкъ-юкъе лертIадовцар гучадоал царгара. ХIаьта Яндре, Дошалкъий-Юрт, БуронIалхе, Экказжкъонгий-Юрт санна йолча юрташка укх тIеххьарча ханналца эсала бора болх дина секцех дола законаш телхадой хьежаш йолча комиссеша, царна юкъе динах тешаш бола нах а нийсбеннабар.

Уж кхоачамбоацараш ха а хоаш, дукха да йоаццаш КПСС РК бюро соцам а баь чIоагIъяь я атеистически кхетам балара гIулакх товдира йола мероприятеш. Бехктокхаме декхараш да бюро соцамо тхона массанена хьалхашка оттадьараш. Уж декхараш парте XXVI съезда соцамаша лххача тайпара кхоачашдар духьа ма тIа а бахийта къахьегаш я тха районни партийни организаци.

И. МУЦОЛЬГОВ,
парте Наьсарен райкома пропагандай агитацей отдела заведующи.

Iилмаи техникаи горизонташ

ЦIАККХА А ЛАЬТТАН КIАЛХАРА БОВРГБОАЦА КХУВРЧ

Украина Iилмай Академе йоагача оахкалий геологей геохимей Института Iилманхоша могаш лаьттан чен чура йоахала энерги яккхара [illegible] дунен тIа пайда нйберах санна йолаш принципиально шин тайпара я.

Из теркал а даь, украински специалисташа оттаьй геотермальни хиний энергеца болх бергболча электростанцей бIарччача каскада проект. Цу ГеоТЭЦ суммарни низал кIезигагIа хуле а 70 миллион киловаттага кхоачаргба. Духхьал цхьан Закарпатье геотермальни запасаш условни доагора 5 миллиард тоннана нийсса я. Цига хьалъеш йолча Залужски ГеоТЭЦ-а — цу каскада духхьашхарча электростанце — хетаргахьа, царарча итт шерахьа ток лургъя.

Лаьттан кIалхарча хи запасаш, Iилманхошта хетачох, планета тIарча фордашта а океанашта а чурча хил дикка совгIа хургъя. КIоаргга лаьттан кIал йоахкача кхоккаснача породашен лаьттан чен чурча давленен Iалаьмате йоккхийча массехк 400 градуса совгIа температура а йолаш йола Iи ю. Специалистий прогнозех, лаьттан тIехен хIара квадратни метра кIал 150—300 тонн гарта Iи йоала. Энергета дилача из хул условни доагора 15—20 тоннана нийсса. Нагахьа санна лаьттан кIалхарча «йIайхача дуралий» глобальни энергетически потенциалах дийцача, из итт зараза тIехя тайп-тайпарча Iалама доагора геологически запасех йоалаача йовхалал хIаьта тIеххьарчун лоархIам латт астрономически цифрах — шийтта степень йолча 10 тоннах.

Иштта я теоретически предпосылкаши лоархIамаши. Практика дукхача даькъе бахьду из. Масала, цу кIал фуд хьажара Прикарпатье скважинана буруъ тохаш, 3500 метр совгIа кIоаргачара хьалтIадоладелар Iалаьмате дукха 120 градус совгIа температура йола дIайха хий. ХIаьта буруъ лаьттан чен чу кIоаргагIа Iочу мел дола, дукхагIа хулар хьалтIауха хий. УССР Iилмай Академе йоагача оахкалий геологен геохимен Института, Украински геологоразведочни Iилматохкача института (г. Львов) балхахошта Байбаков Валерен Переяслов Анатолен хетачох, Украина лаьттан ченашкара термальни хиш йиш йолаш да шера ши миллион совгIа калори яла, из хул цу юкъа 320 эзар тонн дикагIа бола кIор баьгача хургъяр миссел. Ерригац лаьрхIача кхоъ — итт километр кIоарга лаьттан кIал доахкача дIайхача хиний геотермически ресурсаш 875 миллиард тонн условни доагора нийсса я. Цу тайпара бокъонца расчет йолаш хIама да энерге Iаламе кхуврчах пайда ийбелга хьинаре дIадоладар. Цудухьа болабеннаб львовски Iилманхой Закарпатья территоре тIа (цу даькъе эггара перспективнегIа йолча республика районе ориентировочни суммарни низал кIезигагIа хуле а 70 миллион киловатт хургболча геотеплоэлектростанцей каскад хьалъяра проект оттае а нийса хилар дIахьокха а.

— Тхо дац кIоаргга лаьттан кIал доаллача геотермальни хиш энергоресурса хьисапе пайда ийбара идеи эггара хьалха тхоашта дагаеннай вла гIерташ, — йоах проекта авторех цхьанне Переяслов Анатоле. — Вай мехка а доазол дехьа а цу лостамах лехарен эксплуатационни балхаш дуй дукха ха я. Дагалохийтаргда ая Камчатке болх беш Паужетски геотермальни станци хилар. Термальни хих шерра пайда ийбу лакхе температура йола хиш дукхдувлача моттигий кIийлен тIа бIаь эзар киловатт низ бола электростанци хьалтъе лерхIача Къулбаседа Кавказе.

Амма хIаьта а хIанз деш дараштен оаха де яхараштен юкъера юкъ йоакха я. Паужетски а кхыйолча а геотермальни станцешна болх бу е бергба пласта — коллекторера естественни наькъагIа хьачуухача термальни хица. Вокх методах лоаман породай йовхал хьаарайоах естественни Iургаш доахнача гонахьенна чура йовхал чулувцар — хий чура хьатъозарей рениженци ярен наькъаца. ХIаьта оаха де могадер да кIоаргга лаьттан кIал йоалла пайдана йола энерги чIоагIача, халла мара хий чанх ца дувлийтача, хIаьта цудухьа йовхал дукхагIа йоаллача породашкара низеца хьаяккхар, искусственни гидроразрываша эттIаь моттигаш хих хьал а юзаш. Кхыча дешаш ца аьлча, уж породаш гидроударецца эттIаю, хIаьта иттIача моттигашка скважина чу гIолла тоIIадий хий чудохийт. «Балха» температурага кхоачаш дIоахделча, хий «ший мукъагIа» шоллагIча, уллуврча, гидроразрываsга йодача скважине гIолла урагIхьед. электростанце турбинашкахьа. Болх баьдаьнна хий хьалхарча скважине гIолла цIаьккха юхачудохийт. Йовхал йоаллача хIаман хьисапе циркуляци яйтара.

Юххьанца цунга дIадодар оалда хуле а, из метод экономичнии, тешаме, дукккача хана лeларгйолаш хилар духьала даккха хIама доацаш да: цу тайпарча ГеоТЭЦ-ага дукккача хана болх булургба. ХIана аьлча, дунен тIа уж дальна ха миллионаш шерашца лоархIаш дола планета яьш, практически цIаккха а шеллургдоацаш да.

Андрей НАГОРНЫЙ.
(«Московски кердадараш» — АПН).

Таджикски ССР. Хьалхеш а латт продукци арахецаш а я Таджикски территориально-производственни комплекса чуйоагIеш йола Таджикски алюминиеви завод. ТадАЗ — эггара кердагIа йолча техникаца кийчъяь йола хIанзара предприяти я. Плавка процессана управлени ю автоматика, ЭВМ. Комплекса кхыча объектагара — Нурекски ГЭС-ера хьайоагIача, наьха дарегIа йолча электроэнергеца болх беш я завод.

Предприяте арахецаш дола деррига «къаьмаш дола металл» пачхьалкхен дикала Знак йолаш арадоал.

СУРТА ТIА: литейно-прокатни отделене ОТК контролер Мавлянова Елена алюминиена маркировка еш я.

Р. ПОЗДНЯКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Идеологически болхо бIухоех

ЛОАРХIАМЕ ДЕШАШ БЕЛГАЛДОАХАШ

Пропагандиста Кулебякина Полина Федоровнас газеташ шийга хьа ма кхаьчча а лахкера Iойолаенна Iочакхъяллалца хьал ца гIотташ. Iодийшар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленуме даькъамаьл. Цул тIехьагIа къоалам бе а белла, из документ Iомадс эттар. ХIара мугI уйла еш бешаш керттердар белгалдаьккхар, цу тIара цхьайола моттигаш хьатIаязйир, цу тIа дувцар «Бурунный» яхача шоай совхоза коллективана хьалхашка латтача декхарашца нийсдора. Цунна ховра ладувгIараш цу документаца чIоагIа безам болаш болга. Экономически школа пропагандист йолча Полина Федоровнас шийна хьалхашка оттадаь декхар дар новкъоста Л. И. Брежнева белгалъяьха положенеши выводаши ладувгIараштa дIайовзийтилга, планаш кхоачашъяра хIаране де дезар белгалдоаккхилга.

Дукхча шераш да П. Ф. Кулебякина пропагандист йола. Беседа е лекце тема шийна мел дика йовзаш яле а, хIара заняти чакхъяккхара деррига теркал а деш кийчлу из. ХIаьта хIана цо кийчъеш йола тема къаьстта лоархIаме яр: «ДегIаенача социализма хьалхашкара КПСС экономически политика». ХIаране теркам тIеозаргболаш, хьалхашка латтача декхарий цар уйла ергйолаш дIадоладе дезар къамаьл. Экономически школе дешабагIачар радиога гIолла ладийгIар ков. Л. И. Брежнева даьча къамаьлага, йовзар КПСС ЦК Пленума материалаш. Цудухьа аудитори дувцаш дола дош хьалххе а дикка дайза яр. Укхаза хIара хаттара кол дала кийча хила езар, партийни документа чулоацам кIоаргга дIа а бовзийташ, парте хьалхашка уттаду декхараш кхоачашделга хIаране хьинарца, деналца дувзадена долча дIахайта дезар.

Пропагандиста лаьрхIар цу темах йола беседа КПСС XXVI съезда решенеш кхоачаш а еш, совхоза коллективо пятилетка хьалхарча шера болх мишта баьб дувцаш дIайолас. Цул тIехьагIа доаладир новкъоста Л. И. Брежнева Пленуме даьча къамаьлацара дешаш: «КПСС ЦК Политбюрос декхар оттаду: 1982 шера план кхоачашъяь ца Iеш, тIеххоачашъе а еза, аьнна. Из дара фу де деза?

Цкъа-дале, ресурсий дерригача тайпаех пайда ийбеча цIенхаштта кхом бара режим хулга Iалашдар, боахам лелабеча доал во цела, хIамай хьурмат ца делге сиха а чIоагIа а юхатохар».

Кхом бара дешаш пропагандиста дийзар шоай боакама гIулакхашца. Къамаьл деш дийцар столицерча хьалха латтача коллективаша дIаболабаьча «ХIеравар шеи балха моттигс — экономист» яхача боламах. Хьурмати кхоми барех, продукци дукхагIа арахецара йолча торонех къайле а йоацаш дувцара тIахьийхар ладувгIараш.

ХIара заняти чакхъяккха мишта кийчлу пропагандист П. Ф. Кулебякина. Цо йоах:

— Пропагандистски болх дукха беза бoйа. Совхоза керттера экономист хиларах тIера со гIадйода болхлой экономика дешаш довзаш хилча. Политзанятеш к а дувц дикача даьй хьисапагIа къахьегилгах, халкъа рузкъа лораде, кхом бе Iомабу ладувгIараш.

Пропагандиста шоай боахама гIулакхех лаьца цхьа масал доаладир. Совхоза производственни подразделенеш шера лаьрхIа хозрасчетни заданеш уттаю. Уж уттанра практика массанена а дика йовзаш я: соахка кийнача къахьегама оасарлонех выработка боарамаш. IотIатох планагIа шера де дезар. Уж заданеш бригадашка дIалуча хана хьалха дукха къоасамаш хулар. Цхьаболча болхлошта хетар уж йоагIачул лакхагIа йолаш санна. Укх шера цу тайпара хIама хиланзар. Массане а кхетадир дикагIа болх бе безилга. Экономически школе ях шера болх беш йолча пропагандиста П. Ф. Кулебякинас хьехам ца беш хиланзар из гIулакх.

Полина Федоровна производства экономиках дика кхет, хIаьта ший политически знанеш лакхъяра хадданза деш цо лаьрххIа дола литература: журналаш, газеташ. Занятеш чакхъяхара керда формаш лех, совхоза коллектива вахарера факташ гулъю, схемаш, таблицаш, диаграммаш, кхьйола гойтара пособеш ше хьаю. Экономически темах лаьце диафильмаш хьокх. Иштта беча балхах беркат доал. ЛадувгIараша шоай знанех практически болх беча пайда эц.

«Производства эффективностех кхом барех комплексни лицевой счеташ» яха тема Iомаеча хана пропагандиста ладувгIараштa задани елар бригадашка, агроучасткаша хьурмати кхоми бара шу доладелча гIоне фу даьд хьажа, аьнна.

Занятешка ладувгIараша дувц шоай коллективаша тIаийца социалистически декхараш мишта кхоачашду. ТIадоагIача шера хIара коллективе де лерхIар белгалдаьккха аьнна задани елар. Цу тайпара практически заданеш а телаш, чакхйоахача занятеша ладувгIараш Iомабу творчески уйла е, дикача даьй хьисапагIа къахьега.

Пайдана, корта болаш къамаьл хилар «Продукце дикал — производства эффективность лакхъяра фактор» яха тема Iомаеча хана. Из заняти чакхъяккха пропагандист чIоагIа кийчъелар. Дикал лакхъярах боаля пайда хьахьокхаш факташ гулйир материальни поощрени яра фондаш дегIаухилга хьахьокхаш йола диаграммаш оттайир.

Экономически школе деша багIараш дикагIа кхет производства экономика дешаех, общественни вахаре хьинарегIа даькъа лоац. Царех дукхахбараш коммунистически къахьегама ударникаш, рационализатораш а ба, кхом бара шоай лицевой счеташ я.

Шелковской района «Вуруный» совхоза агроучастка экономически школе дешаш бараш бетта шоза гуллу занятеш чакхъяха. Укх шера цар Iомаю «Кхом белга — коммунистически оамал» яха курс. ХIара коллективана лоархIаме дола дешаш да программо чулацараш: балха ханах дикагIа пайда эцилга, бийдала материалий кхом белга, хозрасчет чIоагIъелга. Уж дешаш дар КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьхараш а.

Е. ФАРНИЕВА.

ДОГ ТЕШАДЕШ ЙОЛА УРОКАШ

Грознера № 16 йола школа. Юхе уллаш йоакха йоаца беше участок а йолаш йола йоакхи, наргIата здани. Кхыметтел хIаиз Iан заманахьа а гуш да школана юххера бешагIа дешархой чIоагIа хьамсара хилар. Деррига хоза кулг теха, де мел дезар даь да укхаза. ХIаьта из деррига даьраш дешархой ба, къахьегама урокаш йолча хана даьд уж балхаш.

ЦIенда а хоза а я здани чура а. Пенех хьалтеха доахя дукха стендаш, пенгазет, плакаташ. ХIаьта ерригa гойтаре агитаци а бераша, школа говзанчаша кийчъяь я.

— Тхо гIерт тхоай хIара урокаш дешархой дика уйлаш чIоагIъеш дола, берий хьашташ кIоаргдеш а дегIаккхулаш е йола урок е, — йоах школа директора М. Х. Хасханова. — Бакъда, оаха кхетадеш да школе дешаш долча хана берашта дага мел деха дика хIамаш цхьаккха а диц ца луш даим цар дегашка дусарг ца хилар. Вахаро дукха хувцамаш дергда, дукхадараш фоттан тьекха улгсанна шаьрдергда, эргадоахаргда, амма лоархIаме да бераш дилла а хIаман уйла еш, динадар де гIерташ хилар.

Бакъда, лоархIаме да уж хIаман уйла еш хилар. Вестибюле пенаца хьалъухк пенгазеташ: «Къона натуралист», «Химик», «Математик», я. кх. дI. Цар тIа дувц бераша шоаш еча опытех, шоаш Iомадеча задачех, шоашта дезаденнарех. Цу тайпарча уйлаша гIо ду деша, дика оамалаш Iомае. ДукхагIа долча даькъе хIама ха ловрий кружокий занятешка ухаш болча дешархойх хьинаре общественникаш, бокхагIа берий гIончаш, эIамагIа барий хьехамчаш хул.

— Аз хоза а хеташ ду тайп-тайпара общественни балхаш, — дувц 10-ча классе дешаш йолча комсомолка Дюбова Раяс. — Геттара раьза а хила дакъа лоац аз ерригача школа е тхоай класса сайренаш кийчъеча, иштта ю аз кагийча берашца царна тайп-тайпара дола предметаш кхетаде гIо дара хетаяь занятеш а. ЧIоагIа лоIам хул эггара эIамагIа болча дешархоша хоза а хеташ Iайха дувцачунга ладувгIаш хилча, дика дар фуд, во дар фуд цар кхетадеш хилар бIаргадайча.

— Кердача шера йола йоккха программа кийчъеш да тхо. Сона хетачох, массаиена а сакъердаме хургья из, — дIахо дувц Раяс. — Сай нешаца Кодзоева Тамарaца, Касмынина Нинайца, кхычарна бу аз из болх. Общественни балхо гIо ду тхона деша а нийслу халонаш эшае а.

Хилар дешара ден тIеххьара звонок. Сакъердалуш а деладена а долча, берий ордигаш енъалу города-улицаш тIа гIолла. ГIараш еш, делаш, ловзаш долх уж. Дукха ха яла лехьа новкъостех къаста а оамал хувца а езаргья царех цхьанне. Динах тешаш бола нах ба цун дезала юкъе. Уж раьза хилац шоашта гонахьара бараш белабенна а сакъердалуш а хилча. Цудухьа оамал хувца езаш хул цу тайпара бола нах болча цIагIа чудола бер. ТIаккха атта дий из? Дац. ХIаьта а из хIама ла дезаш хул бер.

— Тхоай керттерча декхарех наI лерхI оаха, — дувц школа директора, — дешархошта а цар даьштена ноаноштена а атеистически кхетам белар. Из школа ерригача коллектива декхар да. ХIана аьлча, атеистически кхетам балара болх ше къоастабаь лелабац оаха, къахьегама, нравственни, патриотически, интернациональни кхетам балара балхаца цхьана лелабу. Из да хIара преподавателга кхоачаш да из гIулакх яхилга. Из бола кьинаре беш ба тха хьехархой Куражина, Бабаева, Савенко, Гаврик, Мерзоянц, Ветохина, дукха кхыбараш. Хан-ханнахьа ю оаха дешархошта юкъе анкетировани. Анкеташ тIа даьча йоазоша хьахьокх дешархошта юкъе динах тешаш бараш меллаб. Из даьд аьнна чакхбаьннарг лархIа йиш йолаш бац болх. Боккха тоххама болх баьб тха школа хьехархоша микрорайоне бахача наьха демографически хьалаш мишта хьожаш. Ераш да цунах хьахиларах. 65 бер да Мичурина цIергIача поселке да воацаш, 35 бер да даь сесаго гIулакх деш. Итташ бола дайи ноаной ба обществана пайдана болча къахьегама юкъе дакъа ца лоацаш. Хови да цу тайпарча дезалашка бера еш йола нравственни влияни лертIа хург ца хилар, бала боаггIача тайпара кхетам лац цу тайпарча дезалаша шоай берашта. Иштта гIулакхах пайда ийбу дина хьалха латтача наха цу тайпара диса бераш дин обрядаш кхоачашъе Iомадара.

Шиь хур ду тха школо бераш дина хьалхалаттарий влиянена кIалхара дахара. Естественни предметий урокаш йолча хана материалистически, естественно-Iилмаш позицеш тIара дувц хьехархоша берашта гонахьарча Iалама явленех, суеверешии предрассудкаши харц хиларах дIакхетаду.

ХIайкал а уллаш вар цкъа школе зена кIаьнк. Классни кулгалхочо къамаьл дир цунца цу хьакъехьа. КIаьнка духхьал хьаьлар из шийна кач эллар шийнана хилар. КIаьнка нана йолча ахар классни кулгалхо. Ше динах тешаш еце а, кIаьнка хIайкал кач олла деза аьнна хеташ яр нана. Дика белгало лоархIаш хIама да хIайкал, цудухьа из кач уллаш хилча цхьаккха цатоам хила йиш яц кIаьнка школе, йоахар цо. Дукха дувца дийзар цу хьакъехьа кIаьнка наьнаца, хIаьта цул тIехьагIа школе дай-ноаной собране а хилар цу тайпарча белгалоний хьакъехьара къамаьлаш. Классни сахьаташ долаш дешархоица а дир цу хьакъехьа къамаьлаш. Белгалонаш хул пайдана йолаш а харц йолаш а. Дуккача наха зийнад догIаш нIаний шоай Iургашкара ара а дакле лаьтта гIолла долалуш. Из догIа делхаргхилара белгало я. ЧIагарт сигала лакхе лела доале, ехкая отта еза. Iай сигалара сеткъий сийрдадаьнадале, шелал оттаргья. Iуйрийна доакха тхир дилла хуле, догIа делхаргдац. Бус йие йиллача, дийнахьа лоа диллац.

Атмосфери хувцамаш чIоагIа теркалдеш да цхьадола хьайбаш. Уж боккъонца йолча барометрий хьисапе хул. ЖIали Iо а дика лаьтта керча долалой, йоачаш хургья. Кхашкарча дехнаша поплагIа доакъар Iилашдой, Iа шийла а лоа дукха долаш а хила деза. Хьазилгаш гаьнаш тIа юкъе тIакувшаш дале, ха йIайха хила еза. Оалхазараша бIенаш маьлха оегIорахьа дехне, ахка шийло хила деза. Бов чIоагIа Iехи йолаеннале, шелал отта еза. Мохк ага безаш хилча шолкъаша тенхаргаш шоай Iургашкара арадувл, хIаьта форда йистешкара чкъаьрий сатота хьувза долалу.

Цу ерригача белгалонех дийцар хьехархоша урокаш йолаш а даьшцен ноаноштен къамаьлаш деш а. Цар кердадоалар, дукхагIча даькъе баьъ хулаш йола дукха белгалонаш, саг Iалам эе валар бахьан долаш къаьнарча хана гучадаьнна хIама хилар. Уж ноахалгара поахалга а дулаш вай ханага кхаьчад. ХIара дешархочоа уж белгалонаш нийса йолга ховргда, цунах хIама дика эувш вола а сатем бола а натуралист хуле.

Кхыча тайпара я дин нIийлен тIа хьахинна харц белгалонаш. Уж а иштта къаьнарча хана хьахинна я, амма уж хьахиннай гонахьара Iалама явленеш теркалъярен уж дикагIа йовза гIертарен ларда тIа а ца хулаш, духхьал шоай хьаькъал дIа ца кхачарагIа наха кхета ца еш а дага я доацаш нийслуш а хинна факташ харцахьа яшхар бахьан долаш.

ХIаранена ховш ма дий, цхьа хIама: урок Iомаяьеце, хIайкал кач уллар аьнна, шиъ отта ца еш вутарг ца хилар. Е иштта а хул: ший вийий-нийий бера туфле чу стелькана кIал цIаста шай долл ане. ТIаккха цо дилла а школе вхаш йоахаргья аьнна хеташ. Ане кхетадац, нагахьа санна, беро задани кхоачаш ца йой, дисциплина толхайой, задачка ца дой, ше туфле чу мелла дукха цIаста шаьш дохке а, цунна во отметка оттаергхилар.

ЧIоагIа лоархIаме да бераш бокъонца йола халкъа белгалонаши тIехьабисача наха дага лийца дина предрассудкаши йовза а царна юкъера башхалонаш малагIаш я ха а Iомадар. Из ду шоай урокашка хьехархоша, шоаш дувцар бакъ хиларах дешархой бокъонца теша а беш.

Лакхерча классашка чулоацам кIоаргагIа болаш хул уж урокаш. Цу урокашка гучадоах дин исторически оболаши цун классови чулоацами, Iомаю динахи атеизмахи йола В. И. Ленина произведенеш, бовз материалистически мировоззрени хьахилара даькъера сага психологе лоархIам. Чакхдоах укх темаех дола классни сахьаташи сайренаши: «Марксизма-ленинизма, классикаша динахи атеизмахи фу йоах», «Дина хьакъехьара нохчийи гIалгIайи фольклор», «Художникаша динах», «Наби гIапаши», и. кх. дI.

Наха дика тIаэц «Тамаш йоаца тамашаш» яха сайре. Укхаза хьадда йола химей физикая опыташ а еш, дешархоша шоаш гучадоах дино Iалама паленеех дувца дукха харцдараш. Десятидворкашна лекцеш йийшай хьехархоша укх темаех: «Дин къамий доши», «Дин хIанзарча ханара психологически къовсами», «Ислам хьахилари цун чулоацами». Атеисташ гIерт тайп-тайпара дола дика цIейни обрядаши лелаяр къаман гIулакх хьалхацар дола яхаш, къаман традицеши дина гIулакхаши цаIаш да яхача дина хьалхалаттараша дувцараш харц хиларах нах дIакхетабе.

— Школа партийни комсомольски организацейи педагогически коллективеи берригa низ тIабахийта ба, — йоах новкъоста Хасханова. — бокъонца дог тийша бола атеисташ, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара хьакъехьарча парте XXVI съездеи КПСС ЦК решенешеи дIавехкача тайпара бола патриоташ-интернационалисташ кхебара.

А. КУНИОВ.

Дозанал дехьара

МНР тахан — хIанзара дукхача доакъоех латта экономика, товенна культура йола, хадданза халкъа вахара хьал лакхлуш йола боарамагIа дегIайоагIаш йола социалистически пачхьалкхе я. МНРП XVIII съездо белгалдаь декхараш толаме кхоачашдар лоархIаме гIулакх хургда монгольски коммунистий парте программи де лаьрхIар кхоачашдара — МНР-ах индустриально-аграрни мохк барай социализма материально-технически база хьаелга чакхдаккхарах.

Монголе сиха дегIадоагIа Iилма. Мехкарча Iилмалоша тахан тохкамаш ду хIанзарча знанеи дерригача кхуттерча лостамегIа.

СУРТА ТIА: вовзаш вола монгольски археолог, исторически Iилмай доктор Н. Сэр-Оджав.

Н. БОЛДОХОНОВА, Н. ЗОТИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

АПН комментарей

Пекина ядерни политика

1964 шера октябрь бетта ший хьалхара атомни устройство эккха а йоккхийта, ядерни герз долаш йола пхелагIа держава хилар Китайх. ДIахо долхача шерашка сацийтанзар КНР дунеша нах боабеш дола герз эргадаьккха тоадара тIадерзадаь дола балхаш. 1967 шерахье тохкам бир Пекино водородни бомбана. ХIаьта итт шу даьнначул тIехьагIа тIема проблемашта йолча американски информационни центро хоам бир, Китай ядерни тIом бе торо йолаш я аьнна...

Стратегически тохкамий Лондонски института специалисташта хетачох, массехк бIаь ядерни боеприпасаш я Пекина арсеналашка. Уж кхоачие лаьрхIача моттиге дIакхоачалра бомбардировочни авиаци ворхI эзар километрга кхоачаш а кхы гаьнагIа яха а низ бола ракеташ я. Карарча шера сентябрь бетта цхьан ракетаца-носителаца кхоъ Лаьттан спутник орбита тIа яьккхай Китая. Цу событена комментари еш, японски кепайоазоно аьлар, шийна хетачох, дукха зарядаш йола ядерни боеголовкаш йоахка ракеташ хьае кийчлуш я КНР аьнна. Мичча бесса дале а, таххане а йиш я Пекина азиатски континента моллагIча района атомни герз тIалаца, цун ракеташ кхоачалургья Австрале территоре, США малхбузехьарча йистошка.

Пекин ракетно-ядерни потенциал сихъенна совйоаккхаш йоаллача хьалашка теркам шийна тIа ца оза йиш яц хIанзарча ханара керттера декхар а хинна дIаэттача герза дIадаккхара проблема цхьайолча аспектий даьнъе цо лаьцача наькъо. Хьокхаме да цунца дувзадена китайски лидераша нейтронни герза даькъе леладу гIулакхаш. Сентябрь бутт болабеннача хана «Жэньминь жибао» яхача газето араьккхар нейтронни герз шерача масштабах арахеца доладарех йола американски президента решени бокъонца хьаллоацаш а мифически «советски кхерамах» йолча империалистически аргументаце гIонца баьъеш а хинна статья. Цул совгIа, малхбузеневропейски мехкашка баьржача дукха нах чулоацаш болча нейтронни бомбана духьаларча болама чIоагIа критика йир Пекине.

США администраце решени сел чIоагIа хьаллацаро хьахьонх герз хьаелга сихдара хьакъехьара Пекина уйлаш хувца ца луш хилар. Дукха шераш да китайски кулгалхой герз дIадаьккхара проблема къоастае вIаштIехьа ца далийтара шоашта могар деш бола. Китая, масала, кулг язде тигадац кхаь среде ядерни герза тохкамаш делга декхарах долча Договора, атмосфере ший бомба дIахо леткийташ я, ядерни герз дIахо доарна ца дарах долча бIаь совгIча мехко кулгаш яздаьча Договорах хьакхетара хьакъехьара предложенеш дIатIааца тигац, юкъера яьлар фордийи океаний бовхашка, царна чу ядерни герз оттаделга декхарах долча Договора.

ЧIоагIа теркам тIаозаш ба ООН-е а герз дIадаьккхара гIулакх чIоагIделга Iалашдара оарцагIъяьннача кхыча дунен халкъашта юкъерча организацешка а Пекина лаьца нийъ. ООН Генеральни Ассамблея XXXV сессе КНР делегаце даькъ лацанзар деррига ча тайпаех дола ядерни герз хьаделга соцадарах йолча революце проекта голосовани еча, голосовани ца еш сецар ядерни герза деррига тохкама делхамаш дехкарах йолча резолюце проект юкъаш а. ХIанзарча XXXVI сессе а цхьаьккха а хоадам болаш йола предложени яьлац КНР делегаце цу дешай хьакъехьа, цхьабакъде, цу гIулакхех йолча Советски Союза а кхыча социалистически мехкий а инициативашта духьала выступленеш йир.

1980 шера дена герз дIадаккхара йолча Комитета балха юкъе дакъа лувца йолаенай Китай. Цу тайппара, Комитета юкъехар пхиъ а ядерни держава. Цунца дувзаденна цу органа дукхха членаш, къаьстта а тIема блокех дIакхетанза долча мехкий делегацеш, чIоагIа догдоахаш яр ядерни герз дIадаккхара проблемай ерригa комплекс сиха къоастае торо хургхиларга. Царех дукханеша йоахар цу хьакъехьара дешаш дувцара лаьрхIа йола балха группа хьае еза. Цхьабакъда, цу тайпара йола балха группа хьаяра ма дарра аьлча духьала лаьлар Малхбузен ядерни державаши цар яххар яхаш хинна КНР виналаши.

Проблема къоастаяра гIулакх «СССР-ои США-си герз дIадаьккхарца» а дувзаш, юххе дахача деррига дош Советски Союзо ший герз кIезигдарга дига гIерт Пекин. Цунца цхьана КНР лидераша кхетадергдолаш хьакъедаду, шоаш ВIашагIкхийттача Штаташа дукха нах боабара лаьрхIача ядерни средствай керда тайпаш хьаелга ловш хилар. Кхыча бесса кхетаде йиш йолаш дац нейтронни герз хьадарах йола США решени Пекино нийса лоархIаш хилар, гаьна яхара низ юкъера бола американски ракетно-ядерни средстваш Малхбузен Европе дIанийсъяра хьакъехьара НАТО планаш хьаллацар.

Цу дерригe хьаьнох КНР лидераша де лерхIар ядерни арсеналаш кIезигъяр а доацаш уж дIахо шеръяр хилар. Хетаргахьа, цунах кхетаде деза «шо-шоай мехкаш лорадара ядерни йоацача пачхьалкхений ядерни герзага кхача бокъо хиларах» китайцаша дувцараш а. Цу хьакъехьа яр, массала, дахача шера ООН Генеральни Ассамблея XXXV сессе цар заявлени а.

Цу тайппара, Пекин новкъостал деш я ядерни герз ерригача планета тIа гIолла дIадаржара. Индийски кепайоазоно хоам баьчча тайцара, Китая гIо даьд пакистански тIема Iаьдалашта ядерни технологена тIаккхача, хIаьта кхыметтел эггара хьалхарча пакистански атомни бомбана Лобор яхача оэера юххерча шоай атомни полигоне тохкам бе мукъа а беннаб Исламабада. ХIаьта «Вашингтон посто» дукха ха йоаццаш бакъдир, Пекино ядерни даькъе ЮАР-аца цхьана гIулакхаш леладеш хилар, цунна дIаьхийдаь уран а лоаттадеш.

Пекина ядерни политика — герз дIададаккхара, тIема, машара даькъерча цун юкъарча позицетара хьадоагIа гой, цун арахьарча политика гегемонистически наькъах хада йиш йоаца даькъа.

А. СЕРГЕЕВ.

КАЛЕЙДОСКОП

ПИРАМИДА «ДАРБА» ДЕШ ВА

4500 шу даьнна Хеопса пирамида дунен тIа тамашийна долча ворхI хIамах ца! катастрофически «къалуш» латт яхаш йиш еха дувц Iалмахоша. Пирамидаш лораеш волча Насеф Мохамед Хассана йоах, лоархIамеча памятника кхел-сел во хургьяцар тIера гранитни тIой диса хиннадаларе. Цо тешшаме лорадора фараона Хеопса каш бIайхача малхах, догIах, гIомарах, михах. Цхьабакъда, халахете а, тIера гранит дIаккхиьяй Каирс маькдигаши двореццаши еш. ГIулакх талхаш латт гонахьара среда бIехъяларагIа а; машинаша аратувса газаш тIоадалца дIа а ийи хьахул кислоташ, цар юъ кIирах я плиташ.

Массехк шу хьалха Хеопса пирамида реставраци е программа тIаийца хиннай. Цу гIулакха хьахийцад 24 эзар доллар. Из да эшачул дукха кIезигагIа. ГIирс хьалбарга дIаяхача кIирах яьча 2,3 миллион блоках массехк бIаь хувца лерхI укх гаргарча хана. Цунна эшаш йола материал йоакхх Гизена 45 километр къулбехьа. Керда блокаш дIаэза эIамагIа я хьалха хиннача хIара яр 2,5 тонн дозал долчарел.

XX БIАЬШЕРА ГIАЬРАХОЙ

Индонезе правительства кийчъеш я Индонезии Сингапурн къоастаеча проливашка лела кемаш лорадара йола программа. Аллха укх цхьан шера 20 совгIа тайп-тайпара кемаш дисад укхаза гIаьрахошта кIал. Массарел дукхагIа хул из гIулакх Филлипински проливе. Цун йIоахал 8 километр, шорал — 4,5. Цу пролива чу даьтIа деррига кемаш, хIара шера уж хул укхаза 15 эзарнега кхоачаш, шоай сухал лаьгIъе езаш хул, цу юкъа аьттув боал гIаьрахой. Баьдеча бийсанна сихача катеращца гIар йоацаш тIабоагIа уж кемана, цхьабараш командана топаш тIа а лийце дIаовт, вожаш кема касси экипажа члений кисаши цIенде болалу. Парна дегаза хетац сихьаташ, приемникаш, кхыйола кисара хIамаш. ТIаккха гIаьрахой сиха къайла бовл дукхача гIайренашта юкъе.

Цхьадолча кемай капитанаша кема лораде тIема гIирсаца кийч баь нах оттабу проливаш тIехбовлалца. ХIаьта танкерашта из вIаштIехьа дац: трюмаш доагорах йизза йолча хана моллагIа дола герз кхоссар молха бешкана юхедихьа доага ийза санна да.

Сингапурай Индонезеней юкъе хIана укх сахьате баь бIарт бац гIаьрахошта цхьана духьале лра. Цудухьа патрульни служба болх чоалхане хул. ХIана аьлча наьха территориальни хишка чубаха бокъо яц цар.

РЕКОРДИЙ КНИЖКА

Арадаьннад эргIанара Гиннесса рекордий Книжка. Эггара хьалха цун арадалар хилар 1955 шера. «ХIара шера тхога доагIа 20 эзар письмош-запискаш, — йоах цун цхьан издателя Маквертер Морриса. — Бакъда, царех 200 мара теркалде дезаш дац». «Рекордий» 3—4 процент — тамашийна хIамаш да. 25 процент — спортивни, юхедисараш кхоач Iилма а техническ а гIулакхашта. Укх тIеххьарча ханналца нах тхьайса баьдаб хьастамаш тIа, цIиш шпагаши Iочуахийтай кер чу, дийна доллашехьа лунгаташ гIа а ноаст а тIехьа гаьнаш йиаьй — из деррига даьд книжка оагIоф тIа шоаш буйцийтар духьа. Цхьабакъда, укх шера дена книжка арахецаш дIаязъергйолаш бац могашала кхераме йола «рекордаш». Цу разделе эггара тIехьара барех ба француз М. Литото, цо 15 дийнахьа йиай велосипед. 58,4 сантиметр йола шпага йиаь американец К. Десмонд.

1982 шера рекордий Книжка оагIош тIа наьъьяьча цIерашта юкъе я 57 шу даьнна чилийка Альбина Леонтина. Цун 44 бер да. Сборник кепатоха кийчдеча хана цIаькха а берагIа яр из. Цунна юхе латт дунен тIа эггара дукхагIа сурташ дехкаш вола художник — Нью-Йоркера Катц Морис. Из ва 82 эзар сурта автор. (АПН).

Экономика, Iилма, техника дегIайоалаеча, кайраш кийчъеча Советски Союзо деш дола новкъостал СССР-аи СРВ-аи халкъашта юкъера пролетарски интернационализм, дохаргдоаца доттагIал, солидарность къаьгга хьахьокхаш дола хIама да.

Е сурт даьккхад Хапаммниь яхача провинцерча советско-вьетнамски доттагIлен цIерагIча юртарча механизаторий школа территоре тIа. Советски Союзо новкъостал а деш СРВ хьалъяьча цу тайпарча йиъ заведенех ца! я из. Дешархоица заняти еш ва советски механизатор В. Нестеренко.

ВНА—ТАСС сурт.

ШАХМАТЕХ МАЙРРА ЛОВЗАШЪЯР

Дукха ха йоаццаш Чибурданидзе Майяс юха а дунен шахматин чемпионка титул яьккхар. Яьккхар геттара хала чеен низткъалачох къовсамь. Цуьца лайзача опыт болча Александрияк Нанас бокъонца дукъале йир, уж лайза баллалца царех котта малагІа хургъл ховш дацар. Къовсама кульминаци хилар матч 15 партеца шиъ раунд хьалха счет 7:7 хилча. Деррига а хоададир эггара тІехьарчул хьалхарча, 15-ча парте. ХьалхагІа из парти претендентка толам болаш яр. Бакъда, Чибурданидзес ловзар сиздаьчул тІехьагІа Александрияс ледарло йир операцеш хийцца чакх ца а йоалаш, хІьата из гІулакх тернем ца белл дитанзар дунен чемпионкас. Цо берриге низ тІалаьллар дукъала латтачун паччахьана. Цу тайпарча ситуацешка Майя геттара чІоагІа я. Иштта, хІанз а тІехьара атена майра чакх а яьккха цо чІоагІйир ший титул кхы а кхаь шера. ТІехьара партя Александрияк толаш чаккъьлар. Бакъда, цунна цох дега тоам хилар мара кхы хІама хилацар.

Къоначв дунен чемпионка ловзар дувцача хана (Майя дукха ха йоаццаш 20 шу даьннад) эггара хьалха белгалдаккха безам ба са маІача наьха турнираш ерригсоюзни е дунен халкъаште юкъера уж яле а, тамашийна толаме хула цун ловзар. Геттара чІоагІача составашта юкъе цун массаза а аьттув боалар призовой моттигаш яха. Цхьабакъ-да, хотаргаха, къаьстта белгала да цун толамаш ерригсоюзни турнирашка. ТоьоЗ болаш да СССР-а маІача наха юкъерча чемпионате из шозлагІа 1 лиге хьалчуллар. Ерригсоюзни отборочни турнирашка хьалхарча пхеннена юкъе хила ловза езар 4 — 5 гроссмейстерашца эттех тІехьначарча мастерашца. Майя кхераргйолаш яц авторитеташта хьалхашка. Ца ховш хиина дац, из массехказа цІн хезача гроссмейстерел толар, ничья еш-и Майя дукхаза а лайзай царца.

Матча кийчо еча тІехьарча та вай критически хьоне, зе дезаш да, матчс цо котало дикагІа яккхарга догдьяка хилар. Фу бахьан да кІезиг-дукха ца лоархІаош из ловзар?

Матча кийчо еча тІехьарча массехк бетта укх мугІарий автора вІаштІехьдаьлар Чибурданидзе тренер волаш хиннадь чемпионка чуре лабораторя йовза. Эггара хьалха белгалдаккха деза из тамашийна хьинаре хилар, цун хапарча сага наггаьа мара хулаш доаца цІенхоштал, хІаман уйла еш хилар, гІулакх лаархІа чаккданкха гІерташ хилар. Майяйна болх бе мог деннен бийсонеш 14 — 16 сахьата. Кхалсага балха тІера хилар дувзадена да цун маІача сага сиина хІамах ка яларца, сиха соцам барця. Бакъда, из тІера яц кхеташ йовцача ирраациональни проблемаш уйла дукха яра, цунна лов коллоритни ситуаценн Іоае (Майи геттара чІоагІа я ирача паччахьа дукъала комбинационни хьожалаьча ловзаре). Амма, из оамал я, къона хилар хила а мег.

Цо кийчо еш теркам дукхагІа тІаахийтаб практикана из а маІача наьха турниреш-ка. Ший кІалнаха юкъе тІехьарча шера из хилазар дукха. ВІаьсти СССР-а номандии чемпионате из лайзар кхаьаьлха хьалхарча ул]гаа тІа Груве хьалхара. Ала деза, цунна етта хиланзар. СоперницашачІоагІа духьале а яь улга тІа хьалхара моттиг яккхийтацар. Кхалнахьа ловзаря цунца бувзам болаш йола психологин ший бокъонаш йолаш и шахматашка. Майя, хІаьта а, цу гІулакха тІехьашка а ца йоалаш, теоретически физически кийчон кІезига терзо а еш маІача наьха турнирашка ловзаш яр. Из бахьан долаш Майя кІезига кІаьдъеннай аьнна хетар, цул совгІа, цунна дукъала яьлар Александрияй геттара дика дебютни кийчо.

Хеташ да, шахматошцара ший гІулакх кІоарга хиларах, Майяс бакъехьаре выводаш а яь маІача наьхен кхалнахьен турнирашка ловзарш кийса цхьана тардергда аьнна. Дунен чемпионка деррига гІулакхаш хІанзчул тІехьагІа хургдолаш да. Цо хІанзле а дукха хІама даьд къаьнара ловзар доалара. Бакъда, кхы а дукхагІа да де дезарош. Укхаза ба дебютни теорецаре болх а хІанзарча шахматин мастера эшаш йола физически кийчо а.

Медицински института студентка йола Чибурданидзе я ший тайпара феномен: шахматин историе чукь эггара хьалха къона шахматистка бокъонца гроссмейстера ловзаре боарамга кхаьчай. Цудухьа я из шахматин дунен тІа пІи хеза а. Шахматашца безам бараш ба цун кердача толамашка хьежаш. Майя я кхалнаха юкъьерча хІанзарча майрача шахматия ловзара лионер.

Алексей СУЭТИН,
дунен халкъашта юкъера гроссмейстер, АПН шахматин обозреватель.

Укх деношка Грознерча № 26 йолча профессионально-техническа училище хилар «Коммунисташпара ац хьокхам» яха КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева 75 шу дизаран «ЗІамига лаьтта», «Юха дийнадалар», «Целина», «Дагалаьцараш» яхача цуй балхаштех хеталь читательски конференци. Конференци хьайкІалдар юхалаццарча партешн организаце секретара Т. З. Кургуаевас. Цул тІехьагІа хилар «Коммунисташ, хьалхашкахьа гІо» яха художественно - литературни монтаж.

Конференцешна юкъе шеда ловзаршта хьалхашка къамьл дир целиннн нарпераеонна хиврча Р. Я. Яровас. Шеи къамель дош цу хана фотографеш а дІахьехкар цо.

Конференци чакхйоаллаш гулбеннараша массане цхьана «Юха а дІахо хьош да деналє гІулакхаш» яха илли аьлар.

СУРТА ТІА: «Коммунисташ, хьалхашкахьа гІо» яха монтаж.

В. ДЗИСЯКА сурт.

САЛОАЧА ДЕНОШКА

26 декабрь

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00. «Іанах йола стихаш» яха радиоконцерт. 10.00. «Юбилейна накъадолхаш» яха радиогазета. 11.00. «Фаьлгийи приключенейи мехкаш» яха кинофестиваль. 18.30. Болх беш я «ВІашагІкхетар» яха дискоклуб.

Химиний культура Дворец. 15.00. «Лира» яхача клуба заседани. «П. И. Чайковске кхоллам» яха тема. 18.00 «Хьамсарча мехка гІолла» яха кинообзорени. 18.00. Эстради иллейи музыкая кагирхой сайре.

Н. К. Крупской цІерагІа культура Дворец. 12.00. «Шера я са хьамсара Дахе» яха кинофестиваль.

М. Горьке цІерагІа клуб. 12.00. Йоазонхочова Фадеев Александра хетадаь литературни цІей.

27 декабрь

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00. «Зимушка-зима» яха радиоконцерт. 10.00. «Юбилейни талагІе тІа — пионераш» яха радиогазет. 11.00. «Фаьлгийи приключенейи мехка» яха кинофестиваль. 18.00. №№ 2, 26 йолча профтехучилищай дешархошта хетабаь «Іан фаьлг» яха вердача шера бал.

Химиний культура Дворец. 10.00. «НакъадоагІа вардашу» яха утренник. 11.00. Болх беш да «Нийсархо» яха берий кинотеатр. Гойтаргда бераште лаьрхІа дола мультфильмаш. 14.00. Баскетболах йола спортивни яхьаш. 18.00. «Са хьамсара НохчГІалгІайче» яха кинопанорама. 18.30. Эстради иллейи музыкайи кагирхой сайре.

Н. К. Крупской цІерагІа культура Дворец. 11.00. Двореца музыкальни кружокий отчетни концерт. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр.

«Оргтехника» объединене культура ЦІа. 11.00. Болх беш да «Росинка» яха берий кинотеатр. 13.00. Болх беш я дешархочун салоІача ден клуб.

М. Горьке цІерагІа клуб. 13.00. Іаних лаьца бераша дийхкача суртий конкурс. 14.00. Болх беш да «Искорка» яха берий кинотеатр. 20.00. Болх беш а «Икар» яха дискоклуб.

Грознерча экранаш тІа

«СА МАР ХИЛАЛ»

Эггара хьалха уж шиъ шоайла вІашагІкхийттача хана цу шинне е лерхІар дукха ка йоа ца еш шоайла дІахьк къагта, кхы вІашагІа ца кхета. Иштта лерхІар маІача саго а кхалсаго а. Бакъда, цар лийрхІар харц хилар. Цхьа бутт балалехьа уж шиъ шоайла... Шоайла уж байза бутт балалехьа фу хилар ховргда Акимов Эдуарда сценарех режиссера Сурикова Аллас «Мосфильме» яьккхача «Са мар хилал» яхача музыкальни комедега хьежачарна. Цу фильме дакъа лоацаш болча артисташта — Миронов Андрейна, Проклова Еленайна — из комеди бенефис а хинна дІаэттай ала йиш йолаш да. хІана аьлча, Ідалмате ховея динен ловзаш, шоашта зрителий безам тІаоваш цар из фильм чаккдоанкхаш хиларна.

«Са мар хилал» яхар Сурикова Аллай шоллагІа фильм да, хьалхагІа цо даьккхадар «Суета сует». Сакъердамеча бегашца, дог раьза долча велакъажарца фильма автораша вовзийт вайна оамалаш а гІулакхаш а тайп-тайпара доле уж цІаьхха шоайла вайза а везавенна а шиъ саг.

Комеде эггара хьалха дакъа лаьцад Проклова Еленас. Зрителашта дика бовз хьалхагІа цо ролаш ловзаь турпалаш, укх фильме актрисас вайна гучайоаккх ший кхоламера комедийни оагІув а. Съемочни майда тІа сакъердалуш вІашагІкхийттай со Миронов Андрейна, йпах Проклова Еленас. Цун хьанареча къахьетамо, говзача кхоллам гІо-новкъостал дора сона цу фильме дакъа лоацаш сай турпалхочун суртсибат кхолла. Укх фильме пІаьхка а дувц оаха йицъяла йиш йоацача наьха динача оамалех лаьца: дикачох, безама тІакхувш, вахаре нийслуча цхьацадолча кхоачамбоацараш дегаш чІоагІдаь боацачи, вахар а дуне а дезача наха.

Кинокомеде дакъа лоацаш ба актераш — Русланова Нина, Крачковская Наталья, Басов Владимир, Гринько Николай, Анофриев Олег, кхыбараш.

«ВИИСАННА ВИИЦА ФАЬЛГ»

М. Горьке цІерагІча берийн кхелетарийн Центральни студе кинематографисташа укх фильме вайна бовзийт XIX бІаьшерера немций йоазонхочо Гауф Вильгельма язбаь «Виисанна бийца фаьлг».

МоллагІча фаьлге санна, укх фаьлгаца а дувц дог дика дарий, майра бэрий, леладу гІулакхаш цІена дарий мара ираз долаш хила йиш яц вахар, яхаш.

Ролаш ловзаю Костолевский Игора, Лазарев Александра, Калягин Александра, Джабраилов Рамзеса, Ярвет Юре, кхыбар.

ЮХА А ЭКРАНА ТІА

Андреев Александра «Бакъвар, харцвар, къоаставе тхоех, нах!» яхача романа мотивах «Къонабараш» яха кинофильм даьккхар «Мосфильмо» 1971 шера. Цу хана дена зрителашта дезаш а цар лоархІаш и хьадоагІа из фильм. Укх кІира юха а экрана тІа доаал из. Режиссера Москаленко Николая шоллагІа фильм да из. ХьалхагІа цо даьккха фильм дар «Журавушка». Цу тІа цув авторашна дувц кагирхоех, вай столица Москва хьалхьеш боахкарех. Вахарца-леларца тайп-тайпара уйла йола нах ба вайна укх фильме бовзараш, бола вайна укхаза шин сага юкъера бІайха безам а.

Цхьайкха а къаьнарча фильмана вІашагІкхетар хургда вай укх кІира. Из да «Шоана гІанахьа а ца дайвар». Из фильм хетадаь да кагирхошта кхувшбоагІарашта, лакхерча классашкарча йиІигая кІаьнкаи юкъерча цІенача безамах лаьца дувц укх тІа.

В. КОВАЛЕВА.

ДЕРРИГА А САГА

Берригача советски наха а санна, массане а къоабел а ю хьаьа а йоац районе бахача наха вина бытовой гІулакхаш деча балхалоиш КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенеши цига Л. И. Брежнева даь къамальли.

Хьинаре къахьегарца ноп ду тха коллективо экономика дІахо дегІайоалаярен советски халкъа вахара хьал тоадарен дешай парте еча йоахомна. Къахьегамхошта вина бытовой гІулакхаш деча хоалуш дакъа лоац тха предприятей болхлоша а.

Районе бахача наха 350 сага гІулакх ду оаха юкъера лаьрхІача хІара деина. Кердача пятилетка хьалхарча шера цхьайтта бетта баьча балха итогаш еш, белгалдаккха йиш йолаш да бахача наха гІулакхаш делга тоадара дальхье оахи тхоашта хьалхашка оттадаь хинна декхараш деррига хьокхамашта дииза кхоачашдергхилар. Из бакъ хилар хьахьоекхаш йола массехи цифре йоалаергхь да. ПланагІа цхьайтта бетта 308,7 эзар сома маьха гІулакх де дезаш дар тхо бахача наха, хІаьта даь даьинараш 309,7 эзар сома маьхи да.

ХьалхагІа тІаийца хиннача социалистически декхарашка цІаьхха в хьаха а хьена, СССР хьахиннен Нохч-ГІалгІайчен автономен 60 шу дизара а нохчийн гІалгІайн халкъаш шоай лоІамагІа Россена юкъедаха 200 шу дизара а. сийна планагІа лаьрхІачул совгІа бахача наха 4 эзар сома маьха гІулакхаш де лаьрхІад тха коллективо. Берригача цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера план а тІаийца социалистически декхараш а хиьал хьалха кхоачашдерьа тІабахийтаб тха коллективо.

Районе бахача наха бытовой гІулакхаш долга тоадаргахьа болкха гІо бальккхаб оаха. Натаха санна иттлагІча пятилетка хьалхарча шера юкъера лаьрхІача районе бахача хІара сага даь гІулакх 2 сомех 63 кепигех маьха хинна дале, цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера цхьайтта бетта даь гІулакх 4 сомех 42 кепигех маьха да.

Бахача наха бытовой гІулакхаш ду эррига районни производственни управлени хьанийцача, лхе шера 34 процент тІаькхийттад районерча бахача наха деш дола бытовой гІулакхаш. хІаьта юрташка бахача наха дераш — 50,5 процент.

Дилла а вІаштІехьа хилац занавчика цІагІа лелаю техника ханнахьа тоайта, тІаювхаю хІамаш химчистке дІалла, илат ханнахьа ахьийта, кхыдола гІулакхаш дайта. Де дезар да районе массанахьа а юрташкарча къахьегамхой деррига новшта эшаш дола гІулакхаш дайта моттигаш хьеллар.

Дошалкъай-Юрт, Аьтти-Юрт, БурокІалхе, Яндре, Экажкъонгий-Юрт, ЖІайрах, Іарми. Лаьжг. Ольга тІа сайна йолча тха юрташка вІалла а яц комплексни приемни пункташ (КПП). ХІаьа йолаш йолча нйс КПП биъне болх беш йола моттигаш 20 квадратни метрал рІамагІа я, цу дукха цІенош эІамита хилар бахьан долаш йиш яц цига бахача наха эшаш дола дукха гІулакхаш де. Районни диспетчерски службаца бувзам лелабе йиш йолаш цхьаьнна а КПП-е яц тха телефон.

Цу е вокх боахаме КПП ца хилар, цига из йилла моттиг йоацийта лархІа йиш йолаш хІама дац. Цун бахьан да районна совхозий а промышленни предприятей а директораша бахача наха бытовой гІулакхаш делга вІаштІехьдаьккхар мел бокха социальни лоархІам болаш хІама да кхета ца дар.

Карарча шера сентябрь бетта «Назрановский» совхозо Наьсара-Керте хьал а даь эксплуатаце дІаделнад дІатІахьежача дика лархІа дехаш дола быта ЦІа. Дукха къахьега дийзар тха гІиллонхоша ца деш дита балхаш даьладара. ХІанз быта ЦІагІа тоабу нога гІирс, радиоприемникаш, баракъаш, кхы хІамаш тег.

Цига болх беш я барт бола къона коллектив. Цунна керте латт говза закройщица Аушева Хьава. ДІалхача хана Іоальча опытах пайда а ецаш, ма могга тоаду оаха къахьегама хьалаш, лаккъю къахьегама овсаре, кхом бу материальни ресурсий, цудухьа вІаштІехьдаьннад тха хІара болхлочун 1981 шера цхьайтта бетта планал совгІа болх бе.

Партийни профсоюзни организацеша шерра йоаркаьйй бригадашта, цехашта, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе социалистически яхь. Цхьанкха а болхло вац тха социалистически яхьа юкъе воацаш.

Яхье хьалха латт коммунисташ. Масала, коммуниста парикмахера Кукурхоев Жамалдас кйс бетта кхоачашъьй цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера заданеш а тІаийца социалистически декхараш а. 1982 шера шоллагІча квартала чотагІа болх беш ва из хІанз.

ЦхьоллагІа ноябрь тІаькхоачаш кхоачашйир ший шера план а тІаийца декхараш а Назранерча быта ЦІен закройщицас Оздоева Лидас а.

Социалистически яхье толамаш дахар бахьан долаш НГІАССР бытовой гІулакхий министерстваи облсовпрофен Сийлен грамота еннай ІаьлиЙ-Юртарча КПП приемщицана Оздоева Касирата.

Дика лоархІабу плановни заданеех а тІаийцача социалистически декхарех а кийнаш ю мастераш Беков Салман, Султыгова Іайшет, радиотелеаппаратурана ремонт еча бригада механикаш Сагов Вахен Майсигов Султан-Гирин, парикмахер Калинина Зинаида, кхыбараш.

КПСС XXVI съездо бахача наха бытовой гІулакхаш дераштa хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачандар хургда советски халкъа материальни а культурни а хьалаш тоадеча оала лоаца дакъа.

Х. ГАНИЖЕВ,
бахача наха бытовой гІулакхаш дара Назрановски районни производственни управлене начальника заместитель.

СПОРТ

МАССЕ ВІАШАГІКХЕТАРЕ — КОТАЛОНАШ

Массехк ди хьалха Азербайджана столице кхалнах волейболах ловзаш турнир хиларо. Цу яхье дакъа лоацаш яр моттигерчен, Ухтерчен, Грознерчен мехкдаьттаи Тюменерча индустриальни институтий командаш. Цу яхье вай республика викалаш счет 3:2 йолаш котбаьлар азербайджански студентел, иштта счет 3:0 йолаш эшабир цар тюменцаш а. ХІаьта Ухтерча мехкараш хинна вІашагІкхетар а чаккдаьлар счет 3:1 йолаш грозненцаш котало йоаккхаш. Иштта, спартакиада чемпионий цІераш вай республика викалашка кхаьчар.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ФЕ ХИЛА

НаькъагІа лелара дисциплина эггара воагІа йолаш ба вайшта тахан гІашлой.

Укх шера 11 бетта республика наькъашка гІашлошта 223-за машин тІатеха 172 саг лозаваьи 52 вийнеи моттигаш хиннай.

Цу тайпара хатараш нийслуча бахьанех керттердар — пхьаболча гІашлоша наькъагІа леларе дисциплина вІалла терказ ца яр. Машинаш ухача наькъа тІа гІолла лелар, светофоро виіъ бехкаш сигнал теллащеьа а перекрестках тІехвуулар, гаргга кхаьча автомашин йоагІашехьа а хьалхашка гІолла тІехвулар, сеца латтача транспорта тІехьашка гІолла наькъал дехьа лелхар, общественни транспортах ца боагІача тайпара пайда нийбар, лаьтта вІал гІолла чакхвула дахка наькъаш теркал ца дар, иштта кхыдараш бахьан долаш дукха хулаш дувл наха.

Цу тайпарча наха юкъе каст-каста шоаш а нийслу гІаш лелача хана. лакхе вай мел дийцараш дин а дий.

Грозне Жуковске цІерагІча улицагІа укх шера 12 декабре сайрийна 7 сахьат доалаш машин тІатехай уллув тротуар йоллашеха а машинаш ухача наькъа тІа бахьна гІаш болхаш хиннача № 1 йолча Грозненски автотранспортни предприяте водителa Л. Умаровнен цементни завода электрика Г. Яшцуевнен. Уж шаккхе а гІашло тайп-тайпара човнаш яь а болаш больнице Іобехкаб.

Краснофлотски улицагІа «Спорт» помещ» гаражерча РАФ яхача автомашина водитела В. Сливцева машин тІатехай бокъо йоацача моттиге гаргга кхаьча йоагІача машина хьалхашка гІолла ведда наькъал дехьа эккхаш хиннача гІашлочоа Г. И. Морозовна, цунна чІоагІа човнаш а еш.

Г. И. Морозов вийраа а вийраа ше балха волча «Тепличный» совхозе юхавеча, но даьчун бе боагІаш бола мах бе безарга.

ДІадахача кІирагІа (17 декабрера 24 декабре кхаччалца) 18 эзари яьй республика наькъашка 6 саг ве а вуни 16 сага човнаш а еш.

НГІ АССР МВД ГАИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ПРЕДПРИЯТЕЙН ОРГАНИЗАЦЕЙН КУЛГАХОЙ ТЕРКАМГА!

Укх шера 5 декабре лаьттан кІалхарча газопроводагІа герметизаци яьза йолча теплофикаце турбага гІолла ара а ухаш Грознерча Маяковске городерча №№ 107, 108 йолча цІеношта кІал эккхара боарамга кхоачаш газ Іоаенна хиннай. Уж цІенош бокъонца лелхар кхерам болаш, къаьстта № 108 йола цІа аккар кхерам болаш моттаг эттай. № 108 йолча цІагІа бахача наха ханна эвакуаци яь хиннай.

ЦІеношта кІал газ Іайнай горжилуправленей кулгалхоша цІеношка хьачуйоагІача инженерни коммуникацешта герметизаци яра хьакъехьарв № 247 йола 1971 шера 10 маера НГІАССР Министрий Совета соцам, № 19 йола 1972 шера 14 мартерен № 321 йола 1976 шера 10 августерен город Грозней горисполкома решенеш кхоачашъелга Іалаш ца дар бахьан долаш. Предприятейи организацейн кулгалхой авареш ца хилийтари цІеношка газ чу а яьа зулам ца хилийтари духьа декхарийла ба зданейи сооруженейи инженерни коммуникацешта сихха герметизаци яра де мел эшар дс.

Коммуникацешта герметизаци яра проектировани ю «Чечингкоммунпроект» яхача проектни контора. Цун адрес: город Грозный, улица Фруктовая, 4.

Нагахьа санна зданей инженерни коммуникацешта герметизаци яьза йолаш моттигаш гучайоале 1982 шера 1 январе деиз газопроводашка гІолла газ дІахецаргьяц, хІана аьлча цигара арауха газ зданешка Іоаргйоландаь.

«Грозгоргаз» яха эксплуатационни производственни управлени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — Іуйренара гимнастика.
10.00 — «АБВГДейка».
10.35 — «Шоана, дай-наной».
11.05 — «Кхераш боацаш ладара».
11.35 — «СелаІад». Халкъа иллелах йола телевизиони программай IV Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «ВІаьсти» Македонии областе» (Румыни).
11.55 — «Сег. Лаьтта. Дуне».
12.00 — «Спортлото». 33-гІа тираж.
12.30 — Керасенко - Фоэласбиски операци балелера 60 шу дизарга. «Карча цІера инфант» яха телевизиони документальни фильм.
13.25 — «Москвичка». Телевизиони клуб.
14.05 — «ДоттагІа». Телевизиони журнал.
15.20 — «Кердадараш».
15.45 — «Хьайбай дунен тІа».
16.45 — «Мозрукова Бориса эшараш» яхача фильма-концерта премьера.
18.00 — «Шу чакхдоаккхаш». Политически обозревателa В. П. Бекетова беседа.
18.40 — «Вахаи - лелаи ша сег» яхача дукхасерийни мультипликацини фильма премьера (Франци). Хьалхара сери.
19.10 — «9-гІа студи».
20.10 — «Эрмитаж». «Меншикова дворец».
20.45 — «Байна воашаь вола Мюнхаузен». Телевизиони художественни фильм. Ерсвна дІадйхьача IV Ерригсоюзни телевизиони фильмай фестивала призер. Хьалхара сери.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Байна воашаь вола Мюнхаузен» яхача фильма шоллагІа сери.
23.50 — Довзаш аракьарча эстрада эшараи ритмаш.
00.15 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — Іилмани-популярни фильмай программа.
10.15 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.45 — «Орденон» телестуйковерий Социалистически Къахьегама Турпалхочунна, СССР Лакхехьарча Совета депутатаца, машинистка С. Е. Янкова вІашагІкхетар.
11.35 — «Къоначар адреска».
12.25 — И. Брамс. Ре минор, шер I йола фортепианони оркестран лаьрхІа концерт. ДІалоац Франкфурт-на-Майне радио симфонически оркестро (ФРГ). Дирижер — Э. Мата (Мексика). Солист Д. Лилл. (Великобритани).
13.25 — «Киномкъбара клуб».
14.25 — Эрсий композиторий романсаши вокальни дуэташ.
14.45 — «Следстви лІахьо Знатоки». «Самий заударара». Телевизиони художественни фильм.
17.30 — «Къонал» яха студи.
17.35 — «Советски Союза гІалаш». Кинопрограмма.
18.30 — «СелаІад». Телевизиони журнал.
19.15 — «Уназмеш». Іилмани-популярни программа.
20.00 — «Эрсий Іа» яха искусстви фестиваль. «Моцарти Сальерий» яха Римский-Корсакова оперий» яха Римский-Корсакова опера.
20.50 — «Бийса аьлъаць хийла шун, бераш!».
21.05 — «Красногорская лыжня» яха лыжаи спортах йола Ерригсоюзни яхь. Маlанах. 30 км.
21.40 — «Іалама чІоагІа чІегаш». Іилмани - популярни фильм.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Цирко цІераш хьалсор». Ю. Милютина оперетта гІа даьккха телевизиони художественни фильм.

27 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — «Зарядка с дІаоэтта!».
10.05 — «Росси» яхача культура дворецa халкъа инструментий ансамбли концерт.
10.30 — «Будильник».
11.00 — «Советски Союза гІуллакх дешна!».
12.00 — «Уназмеш». Іилмани-популярни программа.
12.45 — «Чустракара почта». Музыкальни программа.
13.30 — «Юртара сахьат».
14.30 — Музыкальни киоск.
15.00 — «Гамалнийна концерт». СССР халкъа артиста С. В. Образцова кулгалдеча Паччахьалкхен академически центральни тапикий театр фильм-спектакль.
16.35 — «Василий Суворова цун бригадех» яхача телевизиони документальни фильма премьера (Свердловск). «Коммунисташ» яхача цикпера.
17.05 — «Кинопанъбара клуб».
18.05 — «Вахаи — лелаш вор сег» яхача дукхасерийни телевизиони кхоллагІен сери.
19.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
19.45 — «Красногорская лыжня» яхача лыжаи спортах йола Ерригсоюзни яхь. Кхалнах. 5 км.
20.00 — «Дерригача дега тІера». «Белгородски вІашагІкхетараш».
21.00 — «Ха».
22.35 — «Футбольни обозрени».
23.05 — «Дега латтар кхоачамхиача» яхача фильма-концерта премьера. Паччахьалкхен академически ССР Союза Доккхача театра солиста РСФСР халкъа артиста Е. Райкова кхоллам.
00.05 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — Іилмани-популярни фильмай программа.
10.40 — Коми АССР халкъ халхарен Паччахьалкхен ансамбла концерт.
11.10 — Фильм-бараша, «Бобан плавa».
12.15 — «СелаІад». Халкъа иллелах йола телевизиони программай IV Дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Юртара сирпанчаш» (Швеци).
13.45 — «ВІаргагуйдар — тема кхиадар».
15.30 — Боксах йола СССР чемпионат.
15.45 — М. Анчаров «Дентара дешта». Телевизиони дукхасерийни спектакль. ДиъагІа дакъа. «Апрель. 7-гІа. Кхаьра».
17.00 — Советски телевидено 50 шу дизара хетаи Союза ЦІагІарча колонни залера концерт.
20.00 — «Вонаххоамкермоун спутник».
20.45 — «Бийса аьлъаць хийла шун бераш!».
21.00 — «Халкъа эшараш».
21.20 — «Красногорская лыжня» яха лыжаи спортах йола Ерригсоюзни яхь. Кхалнах. 5 км.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Украшение строптивое». Художественни фильм.

РАДИО

26 ДЕКАБРЬ

6.30 — «Юртбоахама техника а ремонт еш латт». Корреспонденци (нохчий меттала).
6.45 — Хоамаш.
6.50 — Передачай программа (эрсий меттала).
6.57 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.20 — «Хьона, Дахе, саьтсчун дош!» (эрсий меттала).
8.55 — Хоамаш.
11.15 — «Микрофона хьалхашка — поэташ» (нохчий меттала).
11.35 — Музыкальни антракт.
12.00 — В. Харитонова стихий дешанна даьха малеш (эрсий меттала).
12.40 — «Халкъ делаькъеш» (гІалгІай меттала).
13.50 — «Сатирически талгІа тІа» (эрсий меттала).
17.00 — «Кавказа Іуйренаш». Радиожурнал (эрсий меттала).
18.15 — «Музыкагa мишта ладугІа деза, цох мишта хаьта веза» (нохчий меттала).

УКВ

19.00 — «Сайре дика йийла, шун». Музыкальни передача.
19.57 — Хьалхара эшараш. Концерт.
20.30 — «Лезгинка» яха концерт.
21.10 — «ВІашагІкхетар». А. Бокова дувцар (гІалгІай меттала).
21.37 — Нохч-ГІалгІай музыка концерт.

27 ДЕКАБРЬ

6.54 — Передачай программа (эрсий меттала).
6.59 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинни некъ» газета обзор.
9.15 — «Шоана хозахета эшараш» (эрсий меттала).
12.15 — «ДІадолача шера тІехьара деноше». Музыкальни программа (эрсий меттала).
17.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала).
17.30 — «Школьни глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).
19.00 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
19.30 — «Нанеца доттагІаш доначаршд» (гІалгІай меттала).

УКВ

19.00 — «Оперетта доттагІашта хетае шоалгІа минут». Музыкальни передача (эрсий меттала).
19.30 — «Нанеца вІашагІкхетар». Концерт.
20.10 — «А. Шахбулатова произведенешкара концерт».
21.10 — «Халкъ делакъеш» (гІалгІай меттала).
21.45 — «Иллеш, эшараш, дахараш». Концерт.

Тахан республике гІоллей Грозней морхаш а йолаш, йоачая а йоацаш, Іуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 0 — 5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 2 — 7. Грозне 4 — 6 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка йоачаи а йолаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 2 — 7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана —4 +1, дийнахьа +1 +6 градус йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностей транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттен деношка

СФ05372. «Грозненский рабочий» издательстве типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4945.